

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija

Program: Ekonomist

Modul: Računovodstvo

**ANALIZA POSLOVANJA JAVNIH
ZAVODOV S PODROČJA BIOTEHNIŠKEGA
SREDNJEŠOLSKEGA IN VIŠJEŠOLSKEGA
IZOBRAŽEVANJA**

Mentorica: mag. Erna Štefe
Lektorica: Marcela Koren, prof. slov.

Kandidatka: Irma Sajovic

Kranj, mesec 20xx

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici mag. Erni Štefe za pomoč, potrpežljivost in strokovne nasvete pri izdelavi diplomskega dela.

Hvala javnemu zavodu, ki mi je omogočil izobraževanje.

Zahvaljujem se lektorici Marceli Koren, ki je mojo diplomsko nalogo jezikovno in slovnično pregledala.

Hvala tudi moji družini za podporo v času študija in pripravi diplomske naloge.

IZJAVA

»Študentka Irma Sajovic izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom mag. Erne Štefe.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne _____

Podpis: _____

POVZETEK

V diplomski nalogi smo prikazali in proučevali javne zavode, ki se ukvarjajo z vzgojno-izobraževalno dejavnostjo na biotehniškem področju. Predstavili smo značilnosti javnih zavodov in vodenje računovodstva javnih zavodov, ki temelji na sklopu zakonov, predpisov in uredb. Na podlagi pridobljenih podatkov iz objavljenih letnih poročil zavodov smo opravili analizo javnih zavodov z računovodskimi kazalniki, in sicer za tri javne zavode v letu 2010 in 2011.

Z računovodskimi kazalniki smo poskušali pridobiti informacije o učinkovitosti in uspešnosti poslovanja javnih zavodov. Rezultate računovodske analize s kazalniki smo predstavili v tabelah in na podlagi opravljene analize podali ugotovitve. S pomočjo računovodskih kazalnikov smo ugotovili, da so javni zavodi v opazovanem obdobju poslovali gospodarno in sledijo svojemu cilju, ki ni pridobivanje dobička.

KLJUČNE BESEDE

- Javni zavod
- Računovodski kazalniki

ABSTRACT

In the thesis public institutions with bio-technological educational programs are presented and studied. Their characteristics are enumerated and with insights into accounting management, based on a set of laws, rules and regulations, is discussed. On the basis of data from annual reports we carried out an analysis of public institutions. The analysis of their financial indicators was conducted for three public institutions for the years 2010 and 2011.

Their fiscal efficiency and effectiveness indicators were presented in tables and findings were outlined in the text. On the basis of financial indicators, we conclude that in the period analysed the public institutions operated economically while maintaining their non-profit policies.

KEYWORDS

- Public institutions
- Accounting management
- Financial indicators

KAZALO

1	UVOD.....	1
1.1	PREDSTAVITEV PROBLEMA.....	1
1.2	NAMEN IN CILJI NALOGE.....	1
2	JAVNI ZAVODI.....	2
2.1	ZNAČILNOSTI JAVNIH ZAVODOV.....	2
2.2	RAČUNOVODSTVO JAVNIH ZAVODOV.....	3
2.3	LETNA POROČILA JAVNIH ZAVODOV.....	5
3	ANALIZA JAVNIH ZAVODOV Z RAČUNOVODSKIMI KAZALNIKI.....	7
3.1	KAZALNIKI STANJA FINANCIRANJA.....	8
3.2	KAZALNIKI STANJA INVESTIRANJA.....	12
3.3	KAZALNIKI VODORAVNEGA FINANČNEGA USTROJA.....	18
3.4	KAZALNIKI OBRAČANJA.....	24
3.5	KAZALNIKI GOSPODARNOSTI.....	30
3.6	KAZALNIKI DONOSNOSTI.....	32
4	PRIMERJAVA JAVNIH ZAVODOV NA PODLAGI OPRAVLJENJE ANALIZE Z RAČUNOVODSKIMI KAZALNIKI.....	34
5	ZAKLJUČEK.....	40
	LITERATURA IN VIRI.....	43
	KAZALO SLIK.....	44
	KRATICE IN AKRONIMI.....	44

1 UVOD

1.1 PREDSTAVITEV PROBLEMA

Javni zavodi so organizacije za opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva ali drugih dejavnosti, katerih cilj ni pridobivanje dobička. Kaj se šteje za javno službo na posameznem področju, natančno določajo področni zakoni za posamezne dejavnosti. Tako Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja v 10. členu natančno določa, kaj se šteje za javno službo na področju vzgoje in izobraževanja. Vzgojno-izobraževalni zavodi opravljajo javno službo izobraževanja na podlagi izobraževalnih in študijskih programov, ki jih določi minister, pristojen za šolstvo. Poleg formalnega srednješolskega in višješolskega izobraževanja zavodi izvajajo tudi programe neformalnega izobraževanja. Javni zavodi so financirani iz javnih sredstev. Sredstva zagotavlja ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Ti zavodi se ukvarjajo tudi s pridobitno dejavnostjo, to je izvajanje raznih tečajev, izobraževanja odraslih, ipd. Te storitve javni zavodi zaračunajo udeležencem.

V diplomski nalogi smo proučevali javne zavode, ki se ukvarjajo z vzgojno-izobraževalno dejavnostjo na biotehniškem področju. Osnovni namen diplomskega dela je s pomočjo računovodskih kazalnikov analizirati poslovanje javnih zavodov in ugotoviti, ali med javnimi zavodi obstajajo razlike v uspešnosti poslovanja. V diplomski nalogi je predstavljena analiza z računovodskimi kazalniki za tri javne zavode.

Pri pisanju diplomske naloge smo uporabili literaturo in vire ter znanje, pridobljeno med študijem. V prvem delu diplomskega dela je predstavljeno delovanje javnih zavodov iz obstoječe literature, zakonov in pravilnikov. V teoretičnem delu diplomske naloge smo proučevali računovodske izkaze s kazalniki. Podatke, ki so nam služili za analizo poslovanja, smo pridobili iz letnih poročil izbranih javnih zavodov za obdobje 2010 in 2011.

1.2 NAMEN IN CILJI NALOGE

Namen analiziranja javnih zavodov z računovodskimi kazalniki je pridobiti informacije o učinkovitosti in uspešnosti poslovanja ter njihovo finančno moč. Financiranje je odvisno od števila dijakov in študentov, zato le na podlagi te informacije lahko predvidevamo, da ne bo večjih razlik med zavodi. Zavodi se lahko financirajo tudi z lastnimi viri, kot so razni tečaji, izobraževanje odraslih, ipd. Nekateri zavodi imajo tudi svoje trgovine, v katerih prodajajo lastne izdelke, zato lahko pride do večjih razlik med zavodi.

Cilj diplomske naloge je, da prek analize poslovanja z računovodskimi kazalniki za obdobje dveh let ugotovimo, ali obstajajo razlike med javnimi zavodi in razloge za morebitne ugotovljene razlike.

2 JAVNI ZAVODI

2.1 ZNAČILNOSTI JAVNIH ZAVODOV

Zakon o zavodih v 1. členu definira javne zavode kot organizacije, ki se ustanovijo za opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva, otroškega varstva, invalidskega varstva, socialnega zavarovanja ali drugih dejavnosti, če cilj opravljanja dejavnosti ni ustvarjanje dobička, temveč zagotovitev dobrin v javnem interesu.

Za osebe javnega prava je značilno, da (Šisernik in drugi, 2012, 3/2, str. 1):

- so ustanovljene z javnopravnim aktom,
- se financirajo iz javnih sredstev,
- opravljajo javno službo,
- zadovoljujejo javni interes oziroma zasledujejo javne cilje,
- imajo javna pooblastila,
- imajo poseben položaj na trgu,
- zanje veljajo posebne oblike nadzora,
- imajo javno lastništvo kapitala.

2. in 3. člen Pravilnika o določitvi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov določata neposredne in posredne uporabnike proračuna. Med posredne proračunske uporabnike se uvrščajo javni skladi, javni zavodi, javni gospodarski zavodi, javne agencije in druge pravne osebe, katerih ustanovitelj je država oziroma občina in ki pri svojem poslovanju uporabljajo proračunska sredstva.

Dejavnosti, ki jih opravljajo javni zavodi, lahko razvrstimo na (Zver, 2003, str. 21):

- dejavnosti javne službe, ki je financirana iz javnih virov: obseg dela, cene in vsebina javne službe so določene v letnem načrtu oziroma v pogodbi z ustanoviteljem;
- dejavnosti javne službe, s katero javni zavod nastopa na trgu oziroma je financirana s plačili iz nejavnih, pretežno zasebnih virov: ustanovitelj določa vsebino in cene storitev javne službe, obseg ni nujno določen;
- tržno dejavnost oziroma prodajo blaga in storitev, ki ne sodijo v javno službo: vsebino in obseg tržne dejavnosti določi zavod sam z letnim delovnim programom, ki je odvisen od zmogljivosti javnega zavoda in trga; tudi cene določa zavod sam, v redkih primerih ustanovitelj.

Namen delovanja javnega zavoda je opravljanje dejavnosti, ki je v javnem interesu. Javne zavode ustanovijo država, občine in druge z zakonom pooblašene osebe, soustanovitelji zavoda pa so lahko tudi druge pravne in fizične osebe. Akt, na podlagi katerega se zavod ustanovi, mora vsebovati (Zakon o zavodih, 8. člen):

- ime in sedež oziroma prebivališče ustanovitelja,
- ime in sedež zavoda,
- dejavnosti zavoda,
- določbe o organih zavoda,
- sredstva, ki so zavodu zagotovljena za ustanovitev in začetek dela,

- vire, način in pogoje pridobivanja sredstev za delo zavoda,
- način razpolaganja s presežkom prihodkov nad odhodki in način kritja primanjkljaja sredstev za delo zavoda,
- pravice, obveznosti in odgovornosti zavoda v pravnem prometu,
- določbe o odgovornosti ustanovitelja za obveznosti zavoda,
- medsebojne pravice in obveznosti ustanovitelja in zavoda,
- druge določbe v skladu z zakonom.

Zavodi se lahko financirajo iz javnih in zasebnih sredstev. V skladu z 48. členom Zakona o zavodih zavod pridobiva sredstva za svoje delo:

- od ustanovitelja,
- s plačili za storitve,
- s prodajo blaga in storitev na trgu,
- iz drugih virov.

Začetna osnova za poslovanje zavoda so sredstva ustanovitelja. Plačila za storitev zavod pridobi za opravljanje javne službe od financerja, lahko pa tudi od uporabnika javnih storitev. Javni zavod, ki se financira iz državnega ali občinskih proračunov, zaradi opravljanja javne službe sklene pogodbo, na podlagi katere mu pristojni neposredni proračunski uporabnik nakazuje sredstva za izvajanje javne službe. Javne zavode za izvajanje izobraževanja financira RS, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Sredstva za izvajanje javne službe nakazuje po dvanajstih, ki se porabijo za plače in druge stroške dela, prispevke delodajalca, stroške materiala in storitev.

S prodajo blaga in storitev na trgu zavod pridobi sredstva z opravljanjem gospodarskih in negospodarskih dejavnosti, zaradi katerih je bil zavod ustanovljen. Biotehniške šole, ki izobražujejo po programih hortikulture in kmetijstva, prirejajo tečaje za cvetličarje, tečaje iz kmetijstva, itd. Sredstva pridobljena z gospodarsko dejavnostjo pridobijo s prodajo kmetijskih in cvetličarskih proizvodov, ki so pridelani med izvajanjem izobraževalnega programa (Korpič, 2009, str. 7–8).

Sredstva pridobljena za opravljane dejavnosti iz drugih virov so donacije, darila, volila in podobno.

2.2 RAČUNOVODSTVO JAVNIH ZAVODOV

Računovodstvo javnih zavodov temelji na sklopu zakonov, predpisov in uredb. Javni zavodi so posredni proračunski uporabniki, zato zanje veljajo:

- Zakon o računovodstvu,
- Zakon o javnih financah,
- Zakon o zavodih,
- Slovenski računovodski standardi,
- Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava,
- Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava,

- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava,
- Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu,
- Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev,
- drugi predpisi, ki urejajo področje računovodstva.

Zakon o računovodstvu določa osnovne pogoje za:

- ločeno prikazovanje prihodkov in odhodkov opravljanja javne službe in prodaje blaga in storitev na trgu (9. člen),
- spremljanje javnofinančnih prihodkov in drugih prejemkov, odhodkov in drugih izdatkov zaradi računovodskega načela plačane realizacije (15., 16., 17. člen),
- ugotovitev in knjigovodsko evidentiranje vseh sredstev, ki so jih ustanovitelji dali v upravljanje oziroma v last javnim zavodom, javnim skladom in javnim agencijam (28. člen),
- sestavo premoženjskih bilanc proračunskih uporabnikov, državnega in občinskih proračunov in konsolidirane premoženjske bilance države in občin (28. člen).

Posebnost računovodstva v javnem sektorju je vodenje računovodstva tako po fakturirani kot tudi plačani realizaciji. Javni zavodi, ki so posredni proračunski uporabniki, vodijo računovodstvo po načelu poslovnega dogodka in za potrebe evidentiranja porabe denarja celotnega sektorja države še po načelu denarnega toka. Ta dvojnost se uporablja že od uveljavitve Zakona o računovodstvu dalje, dvojnost vodenja poslovnih knjig pa povzroča obilo dodatnega dela, zmedenost pri prejemnikih informacij in nepreglednost, zlasti za poročanje.

http://www.muchvs.si/files/Gradiva/RJP-gradivo_2_.pdf

Temeljna značilnost Zakona o javnih financah je, da celovito ureja vse elemente na področju javnega financiranja za učinkovito upravljanje z javnofinančnimi izdatki.

Zaradi različnih virov financiranja so javni zavodi dolžni ločeno izkazovati:

- sredstva, pridobljena iz opravljanja javne službe, ki se financira iz javnih financ,
- sredstva, pridobljena s plačili za storitve in prodajo blaga in storitev na trgu.

Namen ločenega spremljanja in izkazovanja je omogočiti preverjanje namembnosti, gospodarnosti in učinkovitosti porabe javnih sredstev. Smisel dovoljevanja opravljanja tržne dejavnosti je, poleg dopolnitve temeljne dejavnosti, predvsem v dodatnih virih prihodkov, ki se lahko uporabijo za razvoj in razširitev dejavnosti, izboljšanje kakovosti javnih storitev (Korpič, 2009, str. 14).

Pri vodenju poslovnih knjig javni zavodi upoštevajo Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava. Pravne osebe javnega prava, ki so zavezane voditi poslovne knjige v skladu z določbami Zakona o računovodstvu, evidentirajo in izkazujejo javnofinančne prihodke in druge prejemke, odhodke in druge izdatke, sredstva ter obveznosti do virov sredstev v skladu z določbami zakona, Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava. Vsi naštetih podatki se izkazujejo na kontih predpisanih v enotnem kontnem načrtu.

Računovodstvo javnih zavodov je organizirano v okviru splošne dejavnosti zavoda. 91. člen Zakona o javnih financah določa, da računovodstvo opravlja plačila, tekoče

ureja, zajema, knjigovodsko evidentira in sporoča podatke, pripravlja obvezne računovodske izkaze, izvaja računovodski nadzor in nadzor nad izpolnjevanjem terjatev in plačilom obveznosti in arhivira izvornike knjigovodskih listin.

Področja računovodstva so:

- računovodstvo glavne knjige (finančno računovodstvo),
- računovodstvo terjatev in obveznosti,
- računovodstvo stroškov in učinkov,
- materialno računovodstvo,
- računovodstvo osnovnih sredstev,
- računovodstvo plač in
- plačilni promet.

Računovodske informacije morajo biti problemsko usmerjene in oblikovane tako, da so podlaga:

- direktorju in ravnatelju zavoda za sprejemanje poslovnih odločitev,
- vodjem in izvajalcem posameznih poslovnih nalog,
- notranjim revizorjem,
- svetu zavoda za nadziranje poslovanja,
- ustanovitelju,
- drugim revizorjem in
- drugim zunanjim uporabnikom.

Računovodja mora pri svojem delu spoštovati kodeks poklicne etike računovodje, ki med drugim določa, da mora biti pri opravljanju obveznosti in odgovornosti strokoven, zaupanja vreden, pošten in resnicoljuben ter vsestransko prizadeven.

2.3 LETNA POROČILA JAVNIH ZAVODOV

Letno poročilo je dokument, ki vsebuje skupek poročil, pojasnil in razlag obračunskih podatkov. Sestavljeno je iz računovodskega poročila in poslovnega poročila.

Računovodsko poročilo je sestavljeno iz računovodskih izkazov:

- bilanca stanja,
- izkaz prihodkov in odhodkov,
- pojasnilo k obema računovodskima izkazoma.

Računovodski izkazi so javnosti dostopni izdelki, ki v predpisani obliki načrtno in urejeno predstavljajo računovodske podatke. Prikazovati morajo resnično in pošteno stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev, prihodkov, odhodkov ter presežek oziroma primanjkljaj (Šisernik in drugi, 2012, 5/2, str. 3).

Računovodsko poročilo pripravi pooblaščen računovodja oziroma oseba, ki je odgovorna za področje računovodstva, in ga mora oddati do zadnjega dne v mesecu februarju tekočega leta, in sicer pristojnemu ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport in pristojni agenciji RS za javnopravne evidence in storitve (AJ PES).

Pojasnila k izkazom so dopolnilni računovodski izkazi oziroma preglednice v obliki dopolnilnih prilog k bilanci stanja in izkazu prihodkov in odhodkov, ki utemeljujejo postavke v računovodskih izkazih. Pojasnila k izkazom dodatno razčlenjujejo ali pojasnjujejo posamezne vrste podatkov o sredstvih, obveznostih do virov sredstev, prihodkih in odhodkih, izkazanih v bilanci stanja in izkazu prihodkov in odhodkov.

Bilanca stanja vsebuje podatke o stanju sredstev ter obveznosti do virov sredstev javnih zavodov na določen dan oziroma ob koncu obračunskega obdobja. V bilanci stanja so lahko, če tako določa predpis ali računovodski standard, izkazani tudi podatki, ki jih imajo javni zavodi v najemu ali v upravljanju. Sredstva in obveznosti do virov sredstev morajo biti razčlenjena glede na njihovo vrsto ter ročnost.

(http://www.muchvs.si/files/Gradiva/RJP-gradivo_2_.pdf)

Izkaz prihodkov in odhodkov vsebuje podatke o prihodkih in odhodkih, ki jih je javni zavod dosegel v obračunskem obdobju. Prihodki iz sredstev javnih financ ter prihodki doseženi z opravljanjem javne službe morajo biti posebej izkazani. Odhodki morajo biti razčlenjeni tako, da omogočajo vpogled v strukturo stroškov po njihovih vrstah, kot jih opredeljujejo predpisi oziroma računovodski standardi.

Podrobnejšo vsebino, členitev in obliko bilance stanja, izkaza prihodkov in odhodkov ter pojasnila k izkazom za uporabnike enotnega kontnega načrta določi minister, pristojen za finance, podrobnejšo vsebino, členitev in obliko bilance stanja in izkaza prihodkov in odhodkov ter pojasnila k izkazom za uporabnike kontnega okvira pa določa računovodski standard.

(http://www.muchvs.si/files/Gradiva/RJP-gradivo_2_.pdf)

Poslovno poročilo je sestavni del letnega poročila. Za njegovo pripravo je pristojen poslovodni organ proračunskega uporabnika. Poslovodni organ zavoda je direktor ali drug individualni organ (na primer ravnatelj). V poslovnem poročilu so zajete informacije o poslovanju javnih zavodov. Zajete so različne analize preteklih dogajanj in stanj ter predvidevanj pri poslovanju, ki lahko temeljijo na računovodskih podatkih ali pa posegajo na področje financiranja, kadrovanja ter drugih dejavnosti javnih zavodov. Vsebina poslovnega poročila ni točno določena, mora pa biti prilagojena področju, na katerem delujejo javni zavodi. Poslovno poročilo mora biti dober pokazatelj poslovanja javnega zavoda. Sestavni del poslovnega poročila je poročilo o doseženih ciljih in rezultatih.¹ Poslovno poročilo naj bi obravnavalo probleme, ki se pojavljajo pri poslovanju, in uspehe, ki jih javni zavodi dosegajo v poslovnem letu. Vključene so lahko različne analize, izdelane na podlagi preteklih dogajanj in prikazanih računovodskih podatkov. Prav tako so prikazani načrti za delo zavodov v prihodnje. Razen računovodskih informacij pa je potrebno vključiti še informacije z drugih področij, ki so pomembni za delovanje zavodov (Janc, 2009, str. 18–21).

¹ Podrobno je vsebina poročila o doseženih ciljih in rezultatih opredeljena v 10. in 16. členu Navodila o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna. Poročilo naj bi vsebovalo:

- zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje posrednega uporabnika,
- dolgoročne cilje posrednega uporabnika in letne cilje zastavljene v obrazložitvi finančnega načrta ali v njegovem letnem programu dela,
- oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev, upoštevaje fizične, finančne in opisne kazalce (indikatorje),
- nastanek morebitnih nedopustnih ali nepričakovanih posledic pri izvajanju programa dela,
- oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta,
- oceno gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila,
- oceno delovanja sistema notranjega finančnega nadzora posrednega uporabnika,
- pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi in zakaj niso bili doseženi,
- druga pojasnila, ki vsebujejo analizo kadrovanja in kadrovske politike in poročilo o investicijskih vlaganjih.

3 ANALIZA JAVNIH ZAVODOV Z RAČUNOVODSKIMI KAZALNIKI

Računovodski kazalniki so relativna števila, ki se nanašajo na gospodarske kategorije, o katerih obstajajo računovodski podatki. Lahko so:

- koeficienti,
- stopnje udeležbe ali
- indeksi.

Dobijo se s primerjavo dveh kategorij. Če se količnik pomnoži s 100, se govori o odstotnem koeficientu, odstotku udeležbe ali odstotnem indeksu.

Koeficient je relativno število, ki izraža razmerje med dvema raznovrstnima podatkom, ki sta primerljiva med seboj.

Stopnja udeležbe je relativno število, ki izraža razmerje med dvema istovrstnima podatkom, od katerih se prvi nanaša na del in drugi na celoto istega pojava.

Indeks je relativno število, ki izraža razmerje med dvema istovrstnima podatkom (Turk in ostali, 1996, str. 361).

Računovodski kazalniki se pojavljajo v finančnem, stroškovnem in poslovnem računovodstvu. Glede na izhodišče v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida ter na potrebe po finančnem in gospodarskem načinu presojanja se računovodski kazalniki razvrščajo v skupine (Mayr, 2007, str. 138):

- kazalniki stanja financiranja (vlaganja),
- kazalniki stanja investiranja (naložbenja),
- kazalniki vodoravnega finančnega ustroja,
- kazalniki obračanja,
- kazalniki gospodarnosti, dobičkovnosti in donosnosti.

Kadar imamo opravka z računovodskimi informacijami in z oblikovanjem sodb na njihovi podlagi prehajamo iz knjigovodstva na področje računovodskega analiziranja. Namen računovodskega analiziranja je oblikovati sodbe o ugodnosti vrednostno izraženih poslovnih procesov in stanj. Najpreprostejši del analize z računovodskimi kazalniki je izračun kazalnika, saj temelji na podatkih iz računovodskih izkazov javnih zavodov. Težje delo pa je interpretacija izračunanih vrednosti ter ugotavljanje dobrih in slabih vrednosti. Izračunane vrednosti kazalnikov same po sebi ne povedo veliko, potrebno jih je primerjati z enakimi kazalniki iz predhodnega obračunskega obdobja, z načrtovanimi vrednostmi istovrstnih kazalnikov, z vrednostmi istovrstnih kazalnikov primerljivih organizacij. Za vrednost posameznih kazalnikov ni univerzalnih meril, zato je njihovo vrednost potrebno ocenjevati od primera do primera in pri tem upoštevati čim več razpoložljivih informacij o panogi, značilnosti organizacije in njenega okolja (Mayr, 2007, str. 137).

V tem poglavju bomo na kratko predstavili kazalnike, nato pa izračunali kazalnike za tri javne zavode, ki jih bomo poimenovali A, B in C.

3.1 KAZALNIKI STANJA FINANCIRANJA

Pri teh kazalnikih izhajamo iz podatkov na pasivni strani bilance stanja in sodijo med kazalnike navpičnega finančnega ustroja. S kazalniki stanja investiranja primerjamo ožje dele obveznosti do virov sredstev z njihovimi širšimi deli ali celoto. Prikazujejo strukturo financiranja organizacije. Ti so lahko lastni ali tuji. Od vsebine financiranja je odvisno tveganje poslovanja organizacije. Organizacija, ki ima malo lastnih virov financiranja, je praviloma v slabem položaju. Položaj si lahko izboljša s pridobitvijo dolgoročnih tujih virov financiranja ali kratkoročnimi viri financiranja, kar pomeni, da je organizacija vezana na nezanesljive in praviloma drage vire financiranja. Kazalniki izražajo stopnjo finančne neodvisnosti oziroma varnosti organizacije (Turk in ostali, 1996, str. 362).

Med kazalnike stanja financiranja sodijo:

- stopnja lastniškosti financiranja,
- stopnja dolžniškosti financiranja,
- stopnja razmejenosti financiranja,
- stopnja dolgoročnosti financiranja,
- stopnja kratkoročnosti financiranja,
- stopnja osnovnosti kapitala.

Javni zavodi v bilanci stanja ne izkazujejo kapitala, ker ga nimajo, imajo le sredstva, prejeta v upravljanje.² Upravljelec premoženja javnih zavodov je njihov ustanovitelj. Uporabniki stvarnega premoženja so javni zavodi, ki imajo stvarno premoženje neposredno v uporabi na podlagi zakonitega pravnega naslova. Sredstva, prejeta v upravljanje, se izkazujejo v bilanci stanja med dolgoročnimi obveznostmi. Zato imajo javni zavodi zelo visoko stopnjo dolžniškosti, ki pa ni prava zadolžitev. Kazalnika stopnje lastniškosti financiranja in stopnje osnovnosti kapitala za javne zavode ne moremo izračunati.

Slika 1: Mesto kazalnikov financiranja v bilanci stanja

Pasiva (viri financiranja, obveznosti do virov financiranja)		
KAPITAL	RAZLIČNE OBLIKE KAPITALA	KAZALNIKI FINANCIRANJA PRIKAZUJEJO DELEŽ POSAMEZNE POSTAVKE PASIVE GLEDE NA NJENO NADREJENO POSTAVKO (STRUKTURA PASIVE)
OBVEZNOSTI	DOLGOROČNE REZERVACIJE	
	RAZLIČNE OBLIKE DOLGOROČNIH OBVEZNOSTI	
	RAZLIČNE OBLIKE KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	

Vir: Mayr, 2007, str. 139

² Slovar slovenskega knjižnega jezika pravi, da je »upravljanje« glagolnik od upravljati, na primer upravljanje države, šole, posestva, upravljanje premoženja. Upravljati pa med drugim pomeni odločati o uporabi, izkoriščanju, vzdrževanju.

Stopnja dolžniškosti financiranja

$$\frac{\text{dolgovi}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} \times 100$$

Kazalnik prikazuje udeležbo vseh dolgov v celotnih obveznostih do virov sredstev in nam pove, kolikšen del sredstev je financiran s tujimi viri. Kot dolgove je potrebno upoštevati stanje vseh postavk na pasivni strani bilance stanja, razen kapitala ter dolgoročnih in kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev, ker v danem trenutku še niso obveznosti (Turk in ostali, 1996, str. 361).

Celotna pasivna stran bilance stanja prikazuje obveznost do virov sredstev. Kazalnik je mogoče predstaviti tudi kot odstotno stopnjo udeležbe, če ga pomnožimo s 100.

Tabela 1: Stopnja dolžniškosti financiranja

Zavod A	2010	2011
Dolgovi	8.670.278	8.390.559
Obveznosti do virov sredstev	8.824.310	8.545.498
Stopnja dolžniškosti financiranja	98,25	98,19

Zavod B	2010	2011
Dolgovi	9.144.331	8.682.215
Obveznosti do virov sredstev	9.437.646	9.024.058
Stopnja dolžniškosti financiranja	96,89	96,21

Zavod C	2010	2011
Dolgovi	11.292.439	11.318.448
Obveznosti do virov sredstev	11.463.563	11.497.246
Stopnja dolžniškosti financiranja	98,51	98,44

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Stopnja dolžniškosti financiranja je bila v letu 2010 v zavodu A 98,25 %, v naslednjem letu se je znižala na 98,19 %. Podobno vrednost opažamo tudi v zavodu C, vrednost kazalnika je bila v letu 2010 98,51 %, v letu 2011 se je znižala na 98,44 %. Zavod B je imel v letu 2010 96,89 % in v letu 2011 za 96,21 % tujih virov. Razlog visoke stopnje dolžniškosti financiranja smo pojasnili zgoraj.

Stopnja razmejenosti financiranja

$$\frac{\text{dolgoročne rezervacije in kratkoročne pasivne časovne razmejitve}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} \times 100$$

Kazalnik prikazuje udeležbo dolgoročnih rezervacij in kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev v obveznostih do virov sredstev. Kadar ima kazalnik vrednost 1, pomeni, da je poslovni sistem v celoti financiran iz dolgoročnih in kratkoročnih pasivnih

časovnih razmejitev. V primeru, da je vrednost kazalnika 0 %, potem teh virov ni. Ta vir financiranja je v organizacijah manj pomemben vir financiranja (Mayr, 2007, str. 141).

Tabela 2: Stopnja razmejenosti financiranja

Zavod A	2010	2011
Dolgoročne rezervacije in kratkoročne PČR	114.644	114.519
Obveznosti do virov sredstev	8.824.310	8.545.498
Stopnja razmejenosti financiranja	1,30	1,34

Zavod B	2010	2011
Dolgoročne rezervacije in kratkoročne PČR	286.134	346.754
Obveznosti do virov sredstev	9.437.646	9.024.058
Stopnja razmejenosti financiranja	3,03	3,84

Zavod C	2010	2011
Dolgoročne rezervacije in kratkoročne PČR	200.569	178.798
Obveznosti do virov sredstev	11.463.563	11.497.246
Stopnja razmejenosti financiranja	1,75	1,56

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Stopnja razmejenosti financiranja je bila v zavodu A v letu 2010 1,33 %, v naslednjem letu je narasla na 1,34 %, medtem ko se je v zavodu C stopnja razmejenosti financiranja znižala z 1,75 % na 1,56 %. Zavod B je imel v letu 2010 3,03 % in v letu 2011 za 3,84 % dolgoročnih rezervacij in kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev.

Stopnja dolgoročnosti financiranja

$$\frac{\text{kapital + dolgoročni dolgovi + dolgoročne pasivne časovne razmejitve}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} \times 100$$

Kazalnik prikazuje delež trajnega in dolgoročnega financiranja v obveznostih do virov sredstev. Dolgoročni dolgovi so tisti, ki zapadejo v obdobju, daljšem od leta dni. Ti viri financiranja se na splošno opredeljujejo kot kvalitetni viri financiranja in vplivajo na večjo varnost poslovanja. Idealna vrednost kazalnika se razlikuje od primera do primera in od dejavnosti poslovanja (Mayr, 2007, str. 141).

Tabela 3: Stopnja dolgoročnosti financiranja

Zavod A	2010	2011
Kapital + dolgoročni dolgovi + dolgoročne PČR	8.347.057	8.056.073
Obveznosti do virov sredstev	8.824.310	8.545.498
Stopnja dolgoročnosti financiranja	94,59	94,27

Zavod B	2010	2011
Kapital + dolgoročni dolgovi + dolgoročne PČR	8.381.708	8.087.116
Obveznosti do virov sredstev	9.437.646	9.024.058
Stopnja dolgoročnosti financiranja	88,81	89,62

Zavod C	2010	2011
Kapital + dolgoročni dolgovi + dolgoročne PČR	10.780.739	10.805.905
Obveznosti do virov sredstev	11.463.563	11.497.246
Stopnja dolgoročnosti financiranja	94,04	93,99

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Stopnja dolgoročnosti financiranja je bila v letu 2010 v zavodu A 94,59 %, v naslednjem letu se je znižala na 92,27 %. Podobno vrednost opažamo tudi v zavodu C, vrednost kazalnika je bila v letu 2010 94,04 %, v letu 2011 se je znižala na 93,99 %. Zavod B je imel v letu 2010 88,81 % in v letu 2011 za 89,62 % delež trajnega in dolgoročnega financiranja.

Stopnja kratkoročnosti financiranja

$$\frac{\text{vsota kratkoročnih dolgov skupaj s kratkoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} \times 10$$

Kazalnik prikazuje udeležbo kratkoročnih dolgov in kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev v obveznostih do virov sredstev. Kratkoročni dolgovi so tisti, ki zapadejo v obdobju, krajšem od leta dni. Kratkoročni viri sredstev so praviloma nekvalitetni viri sredstev. Če je takšnih virov preveč, to lahko ogrozi stabilnost poslovanja in povečuje tveganje (Mayr, 2007, str. 141).

Tabela 4: Stopnja kratkoročnosti financiranja

Zavod A	2010	2011
Vsota kratkoročnih dolgov skupaj s kratkoročnimi PČR	477.253	489.425
Obveznosti do virov sredstev	8.824.310	8.545.498
Stopnja kratkoročnosti financiranja	5,41	5,73

Zavod B	2010	2011
Vsota kratkoročnih dolgov skupaj s kratkoročnimi PČR	1.055.938	936.942
Obveznosti do virov sredstev	9.437.646	9.024.058
Stopnja kratkoročnosti financiranja	11,19	10,38

Zavod C	2010	2011
Vsota kratkoročnih dolgov skupaj s	682.824	691.341

kratkoročnimi PČR		
Obveznosti do virov sredstev	11.463.563	11.497.246
Stopnja kratkoročnosti financiranja	5,96	6,01

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Stopnja kratkoročnosti financiranja je bila nizka. Zavod A je imel v letu 2010 5,41 % kratkoročnih virov financiranja, v naslednjem letu se je stopnja kratkoročnosti financiranja zvišala na 5,73 %. Zavod B je izkazoval v letu 2010 11,19 %, v letu 2011 se je stopnja kratkoročnosti financiranja zmanjšala na 10,38 %. Zavod C je imel v letu 2010 5,96 % in v letu 2011 6,01 % kratkoročnih virov financiranja.

3.2 KAZALNIKI STANJA INVESTIRANJA

Pri kazalnikih stanja investiranja izhajamo iz podatkov na aktivni strani bilance stanja. Ti kazalniki sodijo med kazalnike navpičnega finančnega ustroja. Izračunajo se s primerjavo ožjih delov sredstev z njihovimi širšimi deli ali celoto. Po vsebini prikazujejo udeležbo opazovane kategorije v celotnih sredstvih ali v njihovem delu. S pomočjo teh kazalnikov izračunamo delež trajnih sredstev, obratnih sredstev, zalog, terjatev, itd. Vrednosti kazalnikov so odvisne od dejavnosti organizacije (Mayr, 2007, str. 142).

Med kazalnike stanja investiranja sodijo:

- stopnja osnovnosti investiranja,
- stopnja obratnosti investiranja,
- stopnja finančnosti investiranja,
- stopnja dolgoročnosti investiranja,
- stopnja kratkoročnosti investiranja,
- stopnja odpisanosti osnovnih sredstev.

Slika 2: Mesto kazalnikov investiranja v bilanci stanja

Aktiva (naložbenje)			
KAZALNIKI INVESTIRANJA PRIKAZUJEJO DELEŽ POSAMEZNE POSTAVKE AKTIVE GLEDE NA NJENO NADREJENO POSTAVKO (STRUKTURA AKTIVE)	RAZLIČNE VRSTE STALNIH SREDSTEV	OSTALA SREDSTVA	SREDSTVA
	RAZLIČNE VRSTE OBRATNIH SREDSTEV		
	RAZLIČNE VRSTE OSTALIH GIBLJIVIH SREDSTEV		

Vir: Mayr, 2007, str. 142

Stopnja osnovnosti investiranja

$$\frac{\text{osnovna sredstva po neodpisani vrednosti}}{\text{sredstva}} \times 100$$

Kazalnik prikazuje delež osnovnih sredstev med vsemi sredstvi. Sredstva so sestavljena iz osnovnih in obratnih sredstev ter finančnih naložb. Vrednost kazalnika je zelo odvisna od dejavnosti, ki jo organizacija opravlja in je praviloma večja v tehnološko intenzivnih dejavnostih. Visok delež osnovnih sredstev v celotnih sredstvih kaže na njihovo počasnejše obračanje in na manjšo sposobnost organizacije za hitro prilagajanje spremenjenim okoliščinam. Na velikost kazalnika vpliva tudi stopnja amortiziranja osnovnih sredstev. Pri previsoki stopnji amortizacije in ko organizacija ni investirala v osnovna sredstva, bo vrednost kazalnika nizka, kar pa ne pomeni, da organizacija nima osnovnih sredstev. Možna je tudi obratna slika, ko organizacija uporabi prenizko amortizacijsko stopnjo in je vrednost kazalnika visoka. Sklepali bi lahko, da je organizacija dobro opremljena s sredstvi, da so sredstva nova, dejanska slika pa je ravno obratna (Mayr, 2007, str. 143).

Tabela 5: Stopnja osnovnosti investiranja

Zavod A	2010	2011
Osnovna sredstva po neodpisani vrednosti	8.118.839	7.872.821
Sredstva	8.824.310	8.545.498
Stopnja osnovnosti investiranja	92,01	92,13

Zavod B	2010	2011
Osnovna sredstva po neodpisani vrednosti	8.130.168	7.798.858
Sredstva	9.437.646	9.024.058
Stopnja osnovnosti investiranja	86,15	86,42

Zavod C	2010	2011
Osnovna sredstva po neodpisani vrednosti	9.991.397	9.663.602
Sredstva	11.463.563	11.497.246
Stopnja osnovnosti investiranja	87,16	84,05

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Delež osnovnih sredstev med vsemi sredstvi je bil v letu 2010 v zavodu A 92,01 %, v zavodu B 86,15 % in v zavodu C 87,16 %. V letu 2011 je imel zavod A 92,13 %, zavod B 86,42 % in zavod C 84,05 % deleža osnovnih sredstev med vsemi sredstvi.

Stopnja obratnosti investiranja

$$\frac{\text{obratna sredstva}}{\text{sredstva}} \times 100$$

Kazalnik kaže delež obratnih sredstev med vsemi sredstvi. Med obratna sredstva štejemo denarna sredstva, kratkoročne in dolgoročne poslovne terjatve, zaloge in aktivne časovne razmejitve. Več obratnih sredstev imajo organizacije v storitvenih in trgovskih dejavnostih. Večji kazalnik nam prikaže povečanje obsega poslovanja, lahko pa tudi kopičenje zalog ali neizterljivih terjatev. Tukaj ima organizacija velik vpliv na izkazovanje zalog, ki ima lahko vrednotene po lastni ceni, zoženi ceni³. Merjenje posameznih kategorij vpliva na vrednost kazalnika, zato je potrebno pri branju kazalnika poznati računovodsko politiko merjenja posameznih vrst obratnih sredstev (Štefe, 2011, stran 52).

Tabela 6: Stopnja obratnosti investiranja

Zavod A	2010	2011
Obratna sredstva	614.428	671.634
Sredstva	8.824.310	8.545.498
Stopnja obratnosti investiranja	6,96	7,86

Zavod B	2010	2011
Obratna sredstva	1.307.478	1.225.200
Sredstva	9.437.646	9.024.058
Stopnja obratnosti investiranja	13,85	13,58

Zavod C	2010	2011
Obratna sredstva	684.166	850.144
Sredstva	11.463.563	11.497.246
Stopnja obratnosti investiranja	5,97	7,39

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Zavod A je imel v letu 2010 6,96 % obratnih sredstev med vsemi sredstvi, v letu 2011 se je zvišal na 7,86 %. Tudi v zavodu C so se obratna sredstva med vsemi sredstvi zvišala z 5,97 % na 7,39 %. Zavod B je imel v letu 2010 13,85 % obratnih sredstev med vsemi sredstvi, v letu 2011 se je ta delež znižal na 13,58 %.

Stopnja finančnosti investiranja

$$\frac{\text{kratkoročne in dolgoročne finančne naložbe}}{\text{sredstva}} \times 100$$

Ta kazalnik prikazuje udeležbo finančnih naložb v sredstvih. Dolgoročne finančne naložbe je potrebno izvzeti iz stalnih sredstev, kratkoročne finančne naložbe pa iz gibljivih sredstev. Če kazalnik pomnožimo s 100, dobimo odstotno udeležbo finančnih naložb v sredstvih. Ta kazalnik nima visokih vrednosti v majhnih

³ Zožena lastna cena vsebuje neposredne stroške materiala, storitev, dela, amortizacije, posredne proizvodne stroške, posredne stroške nakupovanja, prodajanja, splošnih dejavnosti, ne pa tudi neposrednih stroškov prodaje in stroškov financiranja. Lastna cena je seštevek vseh stroškov na enoto.

organizacijah, saj organizacije redko plasirajo sredstva v finančne naložbe. (Turk in ostali, 1996, str. 361).

Zavodi prosta denarna sredstva pridobijo izključno iz neproračunskih virov, kot so šolnina, izobraževanje odraslih. Prosta denarna sredstva plasirajo v banko in jih tako oplemenitijo.

Tabela 7: Stopnja finančnosti investiranja

Zavod A	2010	2011
Kratkoročne in dolgoročne finančne naložbe	91.043	1.043
Sredstva	8.824.310	8.545.498
Stopnja finančnosti investiranja	1,03	0,01

Zavod B	2010	2011
Kratkoročne in dolgoročne finančne naložbe	0	0
Sredstva	9.437.646	9.024.058
Stopnja finančnosti investiranja	0	0

Zavod C	2010	2011
Kratkoročne in dolgoročne finančne naložbe	788.000	983.500
Sredstva	11.463.563	11.497.246
Stopnja finančnosti investiranja	6,87	8,55

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Zavod A je imel v letu 2011 1,03 % finančnih naložb v sredstvih in jih je naslednje leto porabil. Zavod B ni imel finančnih naložb. Zavod C je imel v letu 2010 6,87 % finančnih naložb, v letu 2011 se je delež finančnih naložb zvišal na 8,55 %.

Stopnja dolgoročnosti investiranja

$$\frac{\text{osnovna sredstva po neodpisani vrednosti + dolgoročne finančne naložbe + dolgoročne poslovne terjatve}}{\text{sredstva}} \times 100$$

Kazalnik izraža stopnjo udeležbe dolgoročnih sredstev v vseh sredstvih. V števcu imamo vsa stalna sredstva po bilanci stanja, v imenovalcu so upoštevana vsa sredstva. Kazalnik pove, kolikšna je udeležba neodpisane vrednosti osnovnih sredstev, povečanih za dolgoročne finančne naložbe v stanju sredstev. Če kazalnik pomnožimo s 100, dobimo odstotno udeležbo dolgoročnih sredstev v sredstvih (Turk in ostali, 1996, str. 361).

Tabela 8: Stopnja dolgoročnosti investiranja

Zavod A	2010	2011
Osnovna sredstva po neodpisani vrednosti + dolgoročne finančne naložbe + dolgoročne poslovne terjatve	8.119.882	7.873.864

Sredstva	8.824.310	8.545.498
Stopnja dolgoročnosti investiranja	92,02	92,14

Zavod B	2010	2011
Osnovna sredstva po neodpisani vrednosti + dolgoročne finančne naložbe + dolgoročne poslovne terjatve	8.130.168	7.798.858
Sredstva	9.437.646	9.024.058
Stopnja dolgoročnosti investiranja	86,15	86,42

Zavod C	2010	2011
Osnovna sredstva po neodpisani vrednosti + dolgoročne finančne naložbe + dolgoročne poslovne terjatve	9.991.397	9.663.602
Sredstva	11.463.563	11.497.246
Stopnja dolgoročnosti investiranja	87,16	84,05

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Stopnja dolgoročnosti investiranja je bila v letu 2010 v zavodu A 92,02 %, v zavodu B 86,15 % in v zavodu C 87,16 %. V letu 2011 je imel zavod A 92,14 %, zavod B 86,42 % in zavod C 84,05 % deleža osnovnih sredstev med vsemi sredstvi.

Stopnja kratkoročnosti investiranja

$$\frac{\text{kratkoročna sredstva + kratkoročne AČR}}{\text{sredstva}} \times 100$$

Kazalnik lahko imenujemo tudi stopnja kratkoročnosti investiranja. V števcu imamo vsa gibljiva sredstva po bilanci stanja, imenovalec pa je opredeljen kot pri drugih kazalnikih te skupine. Če kazalnik pomnožimo s 100, dobimo odstotno udeležbo dolgoročnih sredstev v sredstvih (Turk in ostali, 1996, str. 367).

Tabela 9: Stopnja kratkoročnosti investiranja

Zavod A	2010	2011
Kratkoročna sredstva + kratkoročne AČR	704.428	671.634
Sredstva	8.824.310	8.545.498
Stopnja kratkoročnosti investiranja	7,98	7,86

Zavod B	2010	2011
Kratkoročna sredstva + kratkoročne AČR	1.307.478	1.225.200
Sredstva	9.437.646	9.024.058
Stopnja kratkoročnosti investiranja	13,85	13,58

Zavod C	2010	2011
Kratkoročna sredstva + kratkoročne AČR	1.472.166	1.833.644
Sredstva	11.463.563	11.497.246

Stopnja kratkoročnosti investiranja	12,84	15,95
-------------------------------------	--------------	--------------

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Zavod A je imel v letu 2010 7,98 % kratkoročnih sredstev, v letu 2011 je imel 7,86 % kratkoročnih sredstev. Zavod B v letu 2010 in 2011 izkazuje 13,85 % in 13,58 % kratkoročnih sredstev. Zavod C je imel v letu 2010 12,84 % kratkoročnih sredstev, v letu 2011 se je delež kratkoročnih sredstev zvišal na 15,95 %.

Stopnja odpisanosti osnovnih sredstev

$$\frac{\text{popravek vrednosti osnovnih sredstev}}{\text{nabavna vrednost osnovnih sredstev}} \times 100$$

Kazalnik prikazuje odpisanost osnovnih sredstev. Pri pojasnjevanju kazalnika moramo upoštevati amortizacijsko stopnjo, saj se nekatera osnovna sredstva ne amortizirajo in nimajo popravka vrednosti. Previsoke uporabljene stopnje prikazujejo visoko odpisanost osnovnih sredstev in s tem nakazujejo na zastarelost osnovnih sredstev in v primeru prenizkih uporabljenih amortizacijskih stopenj nizko odpisanost osnovnih sredstev (Mayr, 2003, str. 95).

Tabela 10: Stopnja odpisanosti osnovnih sredstev

Zavod A	2010	2011
Popravek vrednosti osnovnih sredstev	2.225.387	2.739.483
Nabavna vrednost osnovnih sredstev	10.344.226	10.612.304
Stopnja odpisanosti osnovnih sredstev	21,51	25,81

Zavod B	2010	2011
Popravek vrednosti osnovnih sredstev	6.383.323	7.020.612
Nabavna vrednost osnovnih sredstev	14.513.491	14.819.470
Stopnja odpisanosti osnovnih sredstev	43,98	47,37

Zavod C	2010	2011
Popravek vrednosti osnovnih sredstev	3.693.158	4.225.808
Nabavna vrednost osnovnih sredstev	13.684.555	13.889.410
Stopnja odpisanosti osnovnih sredstev	26,99	30,42

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Stopnja odpisanosti osnovnih sredstev je bila v letu 2010 v zavodu A 21,51 %, v naslednjem letu se je povečala na 25,81 %. Zavod B je izkazoval stopnjo odpisanosti osnovnih sredstev v letu 2010 43,98 % in v letu 2011 47,37 %. Zavod C je imel v letu 2010 26,99 % in v letu 2011 30,42 % odpisanih osnovnih sredstev.

3.3 KAZALNIKI VODORAVNEGA FINANČNEGA USTROJA

Pri teh kazalnikih izhajamo iz podatkov na aktivni in pasivni strani bilance stanja in jih med seboj primerjamo. Pri tem so izbrani podatki iz aktive oziroma pasive lahko v števcu ali imenovalcu. Kazalniki so pomembni za presojanje kvalitete financiranja (pokritost posameznih sredstev z ustreznimi viri financiranja) (Štefe, 2011, str. 53).

Med kazalnike vodoravnega finančnega ustroja prištevamo:

- koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev,
- koeficient kapitalske pokritosti dolgoročnih sredstev,
- koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev,
- koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti (hitri koeficient),
- koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti (pospešeni koeficient),
- koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti (kratkoročni koeficient),
- koeficient komercialno terjatveno-obveznostnega razmerja,
- koeficient kratkoročno terjatveno-obveznostnega razmerja.

Kot smo že omenili, javni zavodi nimajo svojega kapitala, zato tudi tu ne moremo izračunati koeficienta kapitalske pokritosti osnovnih sredstev in koeficienta kapitalske pokritosti dolgoročnih sredstev.

Slika 3: Mesto kazalnikov vodoravnega finančnega ustroja v bilanci stanja

Aktiva (naložbenje)			Pasiva (viri financiranja, obveznosti do virov financiranja)	
RAZLIČNE VRSTE STALNIH SREDSTEV	OSTALA SREDSTVA	SREDSTVA	KAPITAL	RAZLIČNE OBLIKE KAPITALA
RAZLIČNE VRSTE OBRATNIH SREDSTEV	KRATKOROČNA SREDSTVA		OBVEZNOSTI	DOLGOROČNE REZERVACIJE
RAZLIČNE VRSTE OSTALIH GIBLJIVIH SREDSTEV				RAZLIČNE OBLIKE DOLGOROČNIH OBVEZNOSTI
				RAZLIČNE VRSTE OSTALIH GIBLJIVIH SREDSTEV
SODILA VODORAVNEGA FINANČNEGA USTROJA PRIKAZUJEJO PRIMERJAVO MED RAZLIČNIMI POSTAVKAMI AKTIVE IN PASIVE				

Vir: Mayr, 2007, str. 146

Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev

$$\frac{\text{kapital + dolgoročni dolgovi + rezervacije + dolgoročne PČR}}{\text{dolgoročna sredstva}}$$

S kazalnikom ugotavljamo dolgoročno pokritost dolgoročnih sredstev. Iz pasivne strani bilance stanja vzamemo podatke o kapitalu, dolgoročne pasivne časovne razmejitve, ki so dejansko dolgoročne rezervacije in dolgoročne dolgove, ki zapadejo v daljšem obdobju od leta dni. Dolgoročna sredstva so vsa stalna sredstva, ki jim lahko dodamo tudi dolgoročne poslovne terjatve. Pričakuje se uravnoteženost primerjanih kategorij. Vrednost kazalnika pod 1 pomeni, da so dolgoročna sredstva financirana s kratkoročnimi viri, kar pomeni podkapitaliziranost organizacije. V primeru, da so vrednosti nizke, lahko pričakujemo, da bo organizacija imela likvidnostne težave. Kadar pa organizacija svoja sredstva neugodno financira, pa lahko povzroči izgube (Mayr, 2003, str. 93).

Tabela 11: Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev

Zavod A	2010	2011
Kapital + dolgoročni dolgovi + rezervacije + dolgoročne PČR	8.347.057	8.056.073
Dolgoročna sredstva	8.119.882	7.873.864
Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev	1,03	1,02

Zavod B	2010	2011
Kapital + dolgoročni dolgovi + rezervacije + dolgoročne PČR	8.381.708	8.087.116
Dolgoročna sredstva	8.130.168	7.798.858
Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev	1,03	1,04

Zavod C	2010	2011
Kapital + dolgoročni dolgovi + rezervacije + dolgoročne PČR	10.780.739	10.805.905
Dolgoročna sredstva	9.991.397	9.663.602
Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev	1,08	1,12

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Vrednost koeficienta dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev se je v zavodih gibala od 1,03 do 1,12.

Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti (hitri koeficient)

$$\frac{\text{likvidna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

Kazalnik kaže sposobnost organizacije poravnati kratkoročne dolgove z likvidnimi sredstvi. Kazalnik nam ne pove, ali bo organizacija plačilno sposobna v bližnji prihodnosti, ampak nam pokaže razmerje med likvidnimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi v določenem trenutku. Kadar so kratkoročni dolgovi manjši od likvidnostnih sredstev, je vrednost kazalnika večja od 1 in takšna organizacija naj ne bi imela težav z likvidnostjo. Težave z likvidnostjo lahko nastanejo, če med kratkoročnimi dolgovi ni zajet tisti del obroka dolgoročnega posojila, ki bo zapadel, medtem ko je bil po bilančnem datumu izkazan v okviru dolgoročnega dolga. Kadar je vrednost kazalnika manjša od 1, pa lahko pričakujemo, da bo organizacija imela likvidnostne težave. Tudi prevelika vrednost koeficienta ni dobra za organizacije, saj je v likvidni obliki vezanih več sredstev, kot jih potrebuje za poravnavo zapadlih obveznosti (Štefe, 2011, str. 55).

Tabela 12: Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev

Zavod A	2010	2011
Likvidna sredstva	247.162	114.201
Kratkoročne obveznosti	477.253	489.425
Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti (hitri koeficient)	0,25	0,23

Zavod B	2010	2011
Likvidna sredstva	58.201	230.978
Kratkoročne obveznosti	1.055.938	936.942
Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti (hitri koeficient)	0,06	0,25

Zavod C	2010	2011
Likvidna sredstva	923.650	297.373
Kratkoročne obveznosti	682.842	691.341
Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti (hitri koeficient)	1,35	0,43

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti je bil v letu 2010 v zavodu A 0,25, v naslednjem letu se je znižal na 0,23. Zavod B je izkazoval vrednost koeficienta v letu 2010 0,06, v letu 2011 0,25, medtem ko je imel zavod C vrednost koeficienta v letu 2010 1,35 in v letu 2011 0,43.

Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti (pospešeni koeficient)

$$\frac{\text{likvidna sredstva + kratkoročne terjatve}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

V primerjavi s predhodnim kazalnikom so sedaj v njegovem števcu upoštevane še kratkoročne terjatve. Še vedno pa ni rečeno, da kratkoročne terjatve zapadejo v

enakih rokih kot kratkoročni dolgovi, torej je tudi na podlagi tega kazalnika težko presojati, ali ima organizacija težave glede plačilne sposobnosti (Turk in ostali, 1996, str. 371). Se pa pričakuje, da bomo uspeli z unovčitvijo kratkoročnih terjatev pridobiti denar za plačilo kratkoročnih obveznosti. Vrednosti večje od 1 so dobre, saj kažejo, da bo organizacija svoje kratkoročne obveznosti plačala z likvidnimi sredstvi in pričakovanimi prilivi iz kratkoročnih terjatev. Vrednost koeficienta naj bi znašala vsaj 0,8, kar pomeni, da bi 80 % kratkoročnih obveznosti organizacija plačala z likvidnimi sredstvi in pričakovanimi prilivi iz kratkoročnih terjatev, za pokrivanje 20 % kratkoročnih obveznosti pa bi namenila denar iz prodaje zalog in izterjave dolgoročnih terjatev. Vrednost kazalnika je odvisna tudi od panoge, v katero sodi organizacija (Štefe, 2011, str. 55).

Tabela 13: Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti (pospešeni koeficient)

Zavod A	2010	2011
Likvidna sredstva + kratkoročne terjatve	665.108	598.198
Kratkoročne obveznosti	477.253	489.425
Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti (pospešeni koeficient)	1,39	1,22

Zavod B	2010	2011
Likvidna sredstva + kratkoročne terjatve	781.082	896.026
Kratkoročne obveznosti	1.055.938	936.942
Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti (pospešeni koeficient)	0,74	0,96

Zavod C	2010	2011
Likvidna sredstva + kratkoročne terjatve	1.467.368	1.830.897
Kratkoročne obveznosti	682.824	691.341
Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti (pospešeni koeficient)	2,15	2,65

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Vrednost koeficienta pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti zavoda A je v letu 2010 dosegel 1,39, v letu 2011 pa se je zmanjšal na 1,22. Zavod B je izkazoval koeficient v letu 2010 0,74, v naslednjem letu se je zvišal na 0,96. Zavod C je imel vrednost koeficienta v letu 2010 2,15, v naslednjem letu se je povečal na 2,65.

Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti (kratkoročni koeficient)

$$\frac{\text{kratkoročna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

Pri tem kazalniku so v števcu upoštevane še zaloge, torej vsa gibljiva sredstva, razen dolgoročnih terjatev iz poslovanja (Turk in ostali, 1996, str. 371). Prikazuje

zmožnost organizacije odplačevati obveznosti, ki zapadejo v enem letu s sredstvi, ki so unovčljivi v enem letu. Za upnike je dobro, da je vrednost kazalnika čim višja, saj to pomeni, da je organizacija sposobna sproti poravnati obveznosti. Vrednost koeficienta, ki je večja od 1, pomeni, da ima organizacija več kratkoročnih sredstev kot kratkoročnih obveznosti. Priporočljiva vrednost kazalnika je okoli 1,5. Večja vrednost tega kazalnika je lahko posledica presežnih zalog ali terjatev ali pa prevelike vrednosti denarnih sredstev. Sicer pa je težko določiti pravo vrednost kazalnika, saj je odvisna od značilnosti panoge, v kateri organizacija posluje, saj določene panoge potrebujejo več zalog in terjatev (Štefe, 2011, str. 56).

Tabela 14: Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti (kratkoročni koeficient)

Zavod A	2010	2011
Kratkoročna sredstva	696.559	641.236
Kratkoročne obveznosti	477.253	489.425
Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti (kratkoročni koeficient)	1,46	1,31

Zavod B	2010	2011
Kratkoročna sredstva	1.149.544	1.113.161
Kratkoročne obveznosti	1.055.938	936.942
Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti (kratkoročni koeficient)	1,09	1,19

Zavod C	2010	2011
Kratkoročna sredstva	1.472.166	1.833.644
Kratkoročne obveznosti	682.824	691.341
Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti (kratkoročni koeficient)	2,16	2,65

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Izračunani koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti zavoda A je bil v letu 2010 1,46, v letu 2011 se je zmanjšal na 1,31. Zavod B je izkazoval koeficient v letu 2010 1,09, v naslednjem letu se je zvišal na 1,19. Zavod C je imel vrednost koeficienta v letu 2010 2,16, v naslednjem letu se je povečal na 2,65.

Koeficient komercialno terjatveno-obveznostno razmerje

$$\frac{\text{terjatve do kupcev}}{\text{obveznosti do dobaviteljev}}$$

Kazalnik prikazuje razmerje med obveznostmi do dobaviteljev in terjatvami do kupcev. Vrednosti večje od 1 povedo, da so terjatve večje od obveznosti, vrednosti

manjše od 1 pa, da so večje obveznosti. Pri tem se moramo zavedati, da roki zapadlosti terjatev do kupcev niso vedno enaki rokom zapadlosti obveznosti do dobaviteljev in da je pri interpretaciji rezultatov potrebna previdnost (Turk in ostali, 1996, str. 372).

Tabela 15: Koeficient komercialno terjatveno-obveznostno razmerje

Zavod A	2010	2011
Terjatve do kupcev	107.591	117.122
Obveznosti do dobaviteljev	114.966	93.762
Koeficient komercialno terjatveno-obveznostno razmerje	0,94	1,25

Zavod B	2010	2011
Terjatve do kupcev	211.350	191.940
Obveznosti do dobaviteljev	493.624	278.328
Koeficient komercialno terjatveno-obveznostno razmerje	0,43	0,69

Zavod C	2010	2011
Terjatve do kupcev	139.128	114.912
Obveznosti do dobaviteljev	105.482	131.061
Koeficient komercialno terjatveno-obveznostno razmerje	1,32	0,88

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011

Vrednost koeficienta zavoda A je bil v letu 2010 0,94, v letu 2011 se je povečal na 1,25. Zavod B je izkazoval koeficient komercialno terjatveno-obveznostnega razmerja v letu 2010 0,43, v naslednjem letu se je zvišal na 0,69. Zavod C je imel vrednost koeficienta v letu 2010 1,32, v naslednjem letu se je znižal na 0,88.

Koeficient kratkoročno terjatveno-obveznostno razmerje

kratkoročne terjatve
kratkoročne obveznosti

Kazalnik kaže, v kolikšni meri kratkoročne terjatve pokrivajo kratkoročne obveznosti. Pri tem kazalniku nimamo opravka zgolj s poslovnimi partnerji, temveč z vsemi, do katerih se pojavljajo kratkoročne terjatve ali kratkoročne obveznosti. Vrednosti večje od 1 povedo, da so terjatve večje od obveznosti, vrednosti manjše od 1 pa, da so večje obveznosti (Mayr, 2007, str. 148).

Tabela 16: Koeficient kratkoročno terjatveno-obveznostno razmerje

Zavod A	2010	2011
Kratkoročne terjatve	665.108	598.198
Kratkoročne obveznosti	477.253	489.425
Koeficient kratkoročno terjatveno-	1,39	1,22

obveznostno razmerje		
----------------------	--	--

Zavod B	2010	2011
Kratkoročne terjatve	781.082	896.942
Kratkoročne obveznosti	1.055.938	936.942
Koeficient kratkoročno terjatveno-obveznostno razmerje	0,74	0,96

Zavod C	2010	2011
Kratkoročne terjatve	1.467.368	1.830.897
Kratkoročne obveznosti	682.824	691.341
Koeficient kratkoročno terjatveno-obveznostno razmerje	2,15	2,65

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011

Izračunani koeficient zavoda A je bil v letu 2010 1,39, v letu 2011 se je zmanjšal na 1,22. Zavod B je izkazoval koeficient kratkoročno terjatveno-obveznostnega razmerja v letu 2010 0,74, v naslednjem letu se je zvišal na 0,96. Zavod C je imel vrednost koeficienta v letu 2010 2,15, v naslednjem letu se je povečal na 2,65.

3.4 KAZALNIKI OBRAČANJA

Kazalniki obračanja so za financiranje izredno pomembni. Pri njihovem izračunu izhajamo delno iz postavk v bilanci stanja in delno iz postavk v izkazu prihodkov in odhodkov. Izračuni temeljijo na primerjavi neke dinamične kategorije (prihodki, odhodki, itd.) s statično kategorijo (obratna sredstva, osnovna sredstva, itd.). Dinamična kategorija je vsota istovrstnih vsebin v nekem obdobju, statična kategorija pa ponazarja stanje neke kategorije v opazovanem trenutku. Zaradi tega je pomembno, da pri izračunavanju kazalnikov obračanja v imenovalcu ne upoštevamo zgolj stanja posameznih sredstev, evidentiranih v bilanci stanja, temveč je potrebno izračunavati povprečno stanje. Povprečno stanje izračunamo iz čim več stanj. Običajno upoštevamo stanje na prvi dan opazovanega obdobja in nato stanje vsak zadnji dan meseca v opazovanem obdobju (Mayr, 2007, str. 149-150).

Kazalniki se lahko merijo v koeficientu ali v dnevih vezave. Koeficient obračanja pove, kolikokrat v opazovanem obdobju se je določena kategorija obrnila v denar, dnevi vezave pa nam povedo čas trajanja enega obrata (Štefe, 2011, str. 57).

Koeficient obračanja lahko izračunamo za vsa sredstva ali pa samo za posamezne dele sredstev.

Med kazalnike obračanja prištevamo:

- koeficient obračanja obratnih sredstev,
- koeficient obračanja zalog materiala,
- koeficient obračanja zalog gotovih proizvodov,
- koeficient obračanja terjatev do kupcev,
- koeficient obračanja obveznosti do dobaviteljev.

Slika 4: Mesto koeficientov obračanja v računovodskih poročilih

Aktiva (naložbenje)			Pasiva (viri financiranja, obveznosti do virov financiranja)	
RAZLIČNE VRSTE STALNIH SREDSTEV	OSTALA SREDSTVA	SREDSTVA	KAPITAL	RAZLIČNE OBLIKE KAPITALA
RAZLIČNE VRSTE OBRATNIH SREDSTEV	KRATKOROČNA SREDSTVA		OBVEZNOSTI	DOLGOROČNE REZERVACIJE
RAZLIČNE VRSTE OSTALIH GIBLJIVIH SREDSTEV				RAZLIČNE OBLIKE DOLGOROČNIH OBVEZNOSTI
		RAZLIČNE VRSTE OSTALIH GIBLJIVIH SREDSTEV		

Vir: Mayr, 2007, str. 146

Koeficient obračanja obratnih sredstev

$$\frac{\text{poslovni odhodki - amortizacija}}{\text{povprečno stanje obratnih sredstev}}$$

V števcu upoštevamo letne poslovne odhodke brez amortizacije, ker se amortizacija nanaša na osnovna sredstva. V imenovalcu upoštevamo povprečno stanje obratnih sredstev. Kazalnik prikazuje koliko odhodkov odpade na enoto kratkoročnih obratnih sredstev. Priporočljiva vrednost koeficienta je večja od 1, saj naj bi se obratna sredstva obrnila več kot enkrat na leto (Štefe, 2011, str. 58).

Tabela 17: Koeficient obračanja obratnih sredstev

Zavod A	2010	2011
Poslovni odhodki - amortizacija	3.511.472	4.027.594
Povprečno stanje obratnih sredstev ⁴	566.989	643.031
Koeficient obračanja obratnih sredstev	6,19	6,26
Dnevi vezave obratnih sredstev	59	58

Zavod B	2010	2011
Poslovni odhodki - amortizacija	6.345.805	6.290.514
Povprečno stanje obratnih sredstev	1.374.813	1.266.339
Koeficient obračanja obratnih sredstev	4,62	4,97
Dnevi vezave obratnih sredstev	79	73

Zavod C	2010	2011
---------	------	------

⁴ Povprečno stanje obratnih sredstev smo izračunali tako, da smo seštevek stanj 1. januarja in 31. decembra za posamezno leto delili z dve.

Poslovni odhodki - amortizacija	5.293.887	5.505.947
Povprečno stanje obratnih sredstev	680.723	767.155
Koeficient obračanja obratnih sredstev	7,78	7,18
Dnevi vezave obratnih sredstev	47	51

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Koeficient obračanja obratnih sredstev kaže, da so se obratna sredstva v obeh letih pri vseh treh zavodih obrnila več kot enkrat na leto.

Koeficient obračanja osnovnih sredstev

$$\frac{\text{amortizacija}}{\text{povprečno stanje osnovnih sredstev}}$$

Kazalnik je poimenovan vzporedno s prejšnjim kazalnikom. Pri koeficientu obračanja obratnih sredstev pričakujemo, da bo vrednost večja od 1, saj naj bi se obratna sredstva letno obrnila več kot enkrat. Sedanji koeficient naj bi bil dosti manjši od 1, njegovo vrednost lahko razlagamo kot število let, v katerih se obrnejo osnovna sredstva. Ker osnovna sredstva vstopajo med sredstva vedno le po svoji neodpisani vrednosti, je to potrebno upoštevati v imenovalcu, po povprečni vrednosti. Iz tega pa sledi, da bo od enakih fizično prisotnih osnovnih sredstev in od enake amortizacije koeficient iz leta v leto večji (Turk in ostali, 1996, str. 373).

Tabela 18: Koeficient obračanja osnovnih sredstev

Zavod A	2010	2011
Amortizacija	530.229	562.101
Povprečno stanje osnovnih sredstev ⁵	8.243.930	7.995.830
Koeficient obračanja osnovnih sredstev	0,06	0,07
Število let obračanja osnovnih sredstev	16,66	14,28

Zavod B	2010	2011
Amortizacija	292.255	316.852
Povprečno stanje osnovnih sredstev	7.696.461	7.964.513
Koeficient obračanja osnovnih sredstev	0,03	0,03
Število let obračanja osnovnih sredstev	33,33	33,33

Zavod C	2010	2011
Amortizacija	510.688	551.875
Povprečno stanje osnovnih sredstev	10.157.352	9.827.500
Koeficient obračanja osnovnih sredstev	0,05	0,05
Število let obračanja osnovnih sredstev	20	20

⁵ Povprečno stanje osnovnih sredstev smo izračunali tako, da smo seštevek stanj 1. januarja in 31. decembra za posamezno leto delili z dve.

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Izračunani koeficient za zavod A je bil v letu 2010 0,06 in pomeni, da bi se osnovna sredstva obrnila v 16,66 letih, v letu 2011 je kazalnik izkazoval vrednost 0,07 in bi se osnovna sredstva obrnila v 14,28 letih. V zavodu B bi se osnovna sredstva obrnila v 33,33 letih, v zavodu C pa v 20 letih.

Koeficient obračanja zalog materiala

$$\frac{\text{porabljeni material}}{\text{povprečna zaloga materiala}}$$

Koeficient prikazuje, kolikokrat v letu se zaloge materiala obrnejo oziroma spremenijo v denar ali terjatve do kupcev. Izračunamo ga tako, da stroške porabljenega materiala delimo s povprečnimi zalogami materiala. V proizvodnih organizacijah predstavljajo zaloge največji delež gibljivih sredstev. Vrednost zalog je odvisna od izbrane metode vrednotenja zalog, ki so lahko povprečne cene, FIFO in LIFO, kar posledično vpliva na višino koeficienta obračanja zalog materiala. S koeficientom proučujemo hitrost obračanja zaloge materiala v letu dni. Cilj podjetja je hitrejšo obračanje zalog, to pomeni krajši čas od začetne denarne oblike preko drugih oblik v končno denarno obliko (Štefe, 2011, str. 58).

Hitro obračanje zalog materiala pomeni dobro poslovanje z zalogami, kar vpliva tudi na denarne tokove, manjše stroške vzdrževanja zalog in manjše tveganje izgub zaradi skladiščenja (Štefe, 2011, str. 58).

Tabela 19: Koeficient obračanja zalog materiala

Zavod A	2010	2011
Porabljeni material	491.316	552.388
Povprečna zaloga materiala ⁶	19.007	19.336
Koeficient obračanja zalog materiala	25,85	28,57
Dnevi vezave zalog materiala	14	13

Zavod B	2010	2011
Porabljeni material	1.241.205	1.287.803
Povprečna zaloga materiala	67.030	65.062
Koeficient obračanja zalog materiala	18,52	19,79
Dnevi vezave zalog materiala	20	18

Zavod C	2010	2011
Porabljeni material	647.958	665.389
Povprečna zaloga materiala	3.422	3.773
Koeficient obračanja zalog materiala	189,38	176,38

⁶ Povprečno stanje zalog materiala smo izračunali tako, da smo seštevek stanj 1. januarja in 31. decembra za posamezno leto delili z dve.

Dnevi vezave zalog materiala	2	2
------------------------------	----------	----------

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Koeficient obračanja zalog materiala kaže, do so se v zavodu A v letu 2010 obrnile v 14 dneh, leto kasneje pa v 13 dneh. V zavodu B so se zaloge v letu 2010 obrnile v 20 dneh, v letu 2011 pa v 18 dneh. Zavod C je izkazoval zaloge v manjših količinah, zato je bil temu primeren tudi kazalnik.

Koeficient obračanja terjatev do kupcev

$$\frac{\text{prejemki od kupcev v letu dni}}{\text{povprečno stanje terjatev do kupcev}}$$

Koeficient nam pove, kolikokrat letno se obrnejo terjatve do kupcev. Prikazuje število obratov terjatev do kupcev v denarna sredstva. Če ima kazalnik večjo vrednost, to pomeni, da so se terjatve iz poslovanja obrnile večkrat v letu in je zato poslovni subjekt bolj plačilno sposoben. Na podlagi tega kazalnika se lahko analizira uspešnost organizacije, pri izterjavi terjatev pa tudi plačilno sposobnost kupcev (Štefe, 2011, str. 59).

Tabela 20: Koeficient obračanja terjatev do kupcev

Zavod A	2010	2011
Prejemki od kupcev v letu dni	3.693.395	4.218.094
Povprečno stanje terjatev do kupcev ⁷	420.417	449.467
Koeficient obračanja terjatev do kupcev	8,79	9,38
Dnevi vezave obračanja terjatev do kupcev	42	39

Zavod B	2010	2011
Prejemki od kupcev v letu dni	6.383.903	6.762.396
Povprečno stanje terjatev do kupcev	718.802	693.865
Koeficient obračanja terjatev do kupcev	8,88	9,75
Dnevi vezave obračanja terjatev do kupcev	41	37

Zavod C	2010	2011
Prejemki od kupcev v letu dni	5.826.644	6.014.542
Povprečno stanje terjatev do kupcev	553.149	546.111
Koeficient obračanja terjatev do kupcev	10,53	11,01
Dnevi vezave obračanja terjatev do kupcev	35	33

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

⁷ Povprečno stanje terjatev do kupcev smo dobili tako, da smo seštevek stanj 1. januarja in 31. decembra za posamezno leto delili z dve.

V letu 2010 je bil koeficient obračanja terjatev do kupcev v zavodu A 8,79, v letu 2011 pa 9,38. V zavodih B in C se je čas unovčenja v letu 2011 zmanjšal, v zavodu B za 4 dni in v zavodu C za 2 dni.

Koeficient obračanja obveznosti do dobaviteljev

$$\frac{\text{poslovni odhodki v letu dni}}{\text{povprečno stanje obveznosti do dobaviteljev}}$$

Koeficient pove, kolikokrat letno se obrnejo obveznosti do dobaviteljev oziroma v kolikšnem času organizacija poplača obveznosti do dobaviteljev. Zanimiv je predvsem v primerjavi s koeficientom obračanja terjatev do kupcev.

Tabela 21: Koeficient obračanja obveznosti do dobaviteljev

Zavod A	2010	2011
Poslovni odhodki v letu dni	3.531.671	4.076.182
Povprečno stanje obveznosti do dobaviteljev ⁸	347.676	362.597
Koeficient obračanja obveznosti do dobaviteljev	10,16	11,24
Dnevi vezave obračanja obveznosti do dobaviteljev	36	32

Zavod B	2010	2011
Poslovni odhodki v letu dni	6.627.249	6.600.530
Povprečno stanje obveznosti do dobaviteljev	837.831	719.681
Koeficient obračanja obveznosti do dobaviteljev	7,91	9,17
Dnevi vezave obračanja obveznosti do dobaviteljev	46	40

Zavod C	2010	2011
Poslovni odhodki v letu dni	5.494.874	5.724.378
Povprečno stanje obveznosti do dobaviteljev	486.704	514.552
Koeficient obračanja obveznosti do dobaviteljev	11,29	11,12
Dnevi vezave obračanja obveznosti do dobaviteljev	32	33

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

⁸ Povprečno stanje obveznosti do dobaviteljev smo izračunali tako, da smo seštevek stanj 1. januarja in 31. decembra za posamezno leto delili z dve.

Zavod A je v letu 2010 v povprečju potreboval 36 dni za poravnavo svojih obveznosti do dobaviteljev, v letu 2011 se je rok poravnave obveznosti dobaviteljem skrajšal na 32 dni. V letu 2010 je zavod B potreboval 46 dni za poravnavo svojih obveznosti do dobaviteljev, v letu 2011 se je rok poravnave obveznosti dobaviteljem skrajšal na 40 dni. Zavod C je potreboval 32 dni za poravnavo svojih obveznosti do dobaviteljev, v letu 2011 se je rok poravnave obveznosti dobaviteljem povečal na 33 dni.

3.5 KAZALNIKI GOSPODARNOSTI

Kazalnik gospodarnosti pojasnjuje dosežene poslovne rezultate glede na vložke, ki so bili potrebni za njihovo ustvaritev. Pomembni so pri presojanju kvalitete poslovanja. Čim večja je vrednost tega kazalnika, tem uspešnejša je organizacija. Tu uporabljamo podatke iz izkaza poslovnega izida (Štefe, 2011, str. 61).

Javni zavodi opravljajo dejavnost, ki je v javnem interesu, njihov cilj pa ni pridobivanje dobička. Kljub temu pa morajo poskrbeti za racionalno porabo svojih prihodkov, da ne ustvarjajo izgube. Med drugim pa lahko javni zavodi pridobivajo sredstva za delo tudi s prodajo blaga in storitev na trgu. Proizvode ali storitve zavodi prodajajo na trgu, s tem ko opravljajo svojo temeljno negospodarsko dejavnost. Javni zavodi ne morejo opravljati gospodarskih dejavnosti, če niso namenjene opravljanju temeljne dejavnosti. Javni zavod lahko pri poslovanju ustvari presežek prihodkov nad odhodki, a ga ne sme razporejati po svoji presoji, ampak ga lahko uporabi le za opravljanje in razvoj dejavnosti, če ni z aktom o ustanovitvi določeno drugače. Temu primerne bodo tudi vrednosti koeficientov.

Koeficient gospodarnosti poslovanja

$$\frac{\text{poslovni prihodki}}{\text{poslovni odhodki}}$$

Kazalnik prikazuje razmerje med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki in kaže gospodarnost poslovanja pri opravljanju osnovne dejavnosti. Organizacija posluje gospodarno, kadar je vrednost kazalnika večja od 1, saj le tedaj njegovi poslovni prihodki presegajo odhodke poslovanja (Štefe, 2011, str. 61).

Tabela 22: Koeficient gospodarnosti poslovanja

Zavod A	2010	2011
Poslovni prihodki	3.694.686	4.233.426
Poslovni odhodki	3.584.136	4.119.039
Koeficient gospodarnosti poslovanja	1,03	1,03

Zavod B	2010	2011
Poslovni prihodki	6.639.116	6.633.328
Poslovni odhodki	6.638.674	6.631.094

Koeficient gospodarnosti poslovanja	1	1
Zavod C	2010	2011
Poslovni prihodki	5.826.644	6.015.807
Poslovni odhodki	5.505.253	5.739.726
Koeficient gospodarnosti poslovanja	1,06	1,05

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011

Izračuni kažejo, da zavodi poslujejo gospodarno, saj so bili vsi koeficienti večji od 1, kar pomeni, da so zavodi poslovali pozitivno. Koeficient gospodarnosti poslovanja se je v letih 2010 in 2011 v zavodih gibal od 1 do 1,06.

Koeficient celotne gospodarnosti poslovanja

$$\frac{\text{prihodki}}{\text{odhodki}}$$

Kazalnik prikazuje gospodarnost celotnega poslovanja, pove koliko prihodkov smo ustvarili z enoto odhodkov. V primeru, da so prihodki večji od odhodkov, ima koeficient gospodarnosti poslovanja vrednost večjo od 1 in v nasprotnem primeru vrednost manjšo od 1 (Štefe, 2011, str. 61).

Tabela 23: Koeficient celotne gospodarnosti poslovanja

Zavod A	2010	2011
Prihodki	3.695.835	4.241.543
Odhodki	3.585.285	4.120.156
Koeficient celotne gospodarnosti poslovanja	1,03	1,03

Zavod B	2010	2011
Prihodki	6.639.861	6.633.663
Odhodki	6.639.419	6.633.154
Koeficient celotne gospodarnosti poslovanja	1	1

Zavod C	2010	2011
Prihodki	5.830.807	6.073.254
Odhodki	6.073.254	5.739.810
Koeficient celotne gospodarnosti poslovanja	1,06	1,06

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011

Koeficient celotne gospodarnosti poslovanja se je v letih 2010 in 2011 v zavodih gibal od 1 do 1,06.

Stopnja delovne stroškovnosti prihodkov od poslovanja

$$\frac{\text{stroški dela}}{\text{prihodki}} \times 100$$

prihodki od poslovanja

Kazalnik opozarja na pomembnost neposrednih in splošnih plač ter z njimi povezanih dajatev, kar je pomembnejše pri delovno intenzivnih dejavnostih. Prikazuje delež poslovnih prihodkov, ki odpade na stroške dela. Dobre so čim nižje vrednosti (Turk in ostali, 1996, str. 379).

Tabela 24: Koeficient delovne stroškovnosti prihodkov od poslovanja

Zavod A	2010	2011
Stroški dela	2.387.614	2.671.836
Prihodki od poslovanja	3.694.686	4.233.426
Stopnja delovne stroškovnosti prihodkov od poslovanja	64,62	63,11

Zavod B	2010	2011
Stroški dela	3.998.845	4.112.551
Prihodki od poslovanja	6.639.116	6.633.328
Stopnja delovne stroškovnosti prihodkov od poslovanja	60,23	62,00

Zavod C	2010	2011
Stroški dela	3.929.886	3.933.568
Prihodki od poslovanja	5.826.644	6.015.807
Stopnja delovne stroškovnosti prihodkov od poslovanja	67,45	65,39

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011 ter lastni izračuni

Kazalnik prikaže delež poslovnih prihodkov, ki odpade na stroške dela in se je v zavodih gibal od 60,23 % do 67,45 %.

3.6 KAZALNIKI DONOSNOSTI

Kazalniki donosnosti so najbolj sintetični kazalniki uspešnosti delovanja. S kazalniki pojasnjujemo, kaj je bilo doseženo z določenim vložkom, ki se pojavlja v imenovalcu kazalnika, medtem ko je pri gospodarnosti šlo za vprašanje, kaj je bilo doseženo z določenim potroškom (Turk in ostali, 1996, str. 380).

Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala (ROE)

$\frac{\text{čisti dobiček}}{\text{povprečni kapital (brez čistega poslovnega izida obračunskega obdobja)}}$
--

Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala prikazuje stopnjo donosnosti kapitala oziroma čisti dobiček na enoto kapitala. Večja je uspešnost delovanja organizacije, višja je vrednost koeficienta. Kazalnik je za lastnike podjetij eden izmed najpomembnejših in najpogosteje uporabljenih. Pomanjkljivost kazalnika je v tem, da je dobičkonosnost kapitala kratkoročen računovodski kazalnik, ki ne vsebuje informacij, na podlagi katerih bi bilo mogoče sklepati o nadaljnji uspešnosti poslovanja podjetij ali njegovih rasti (Štefe, 2011, str. 62).

Javni zavodi kapitala nimajo, imajo pa sredstva prejeta v upravljanje, ki se izkazujejo v bilanci stanja med dolgoročnimi obveznostmi, zato tega kazalnika za javne zavode ne moremo izračunati.

Stopnja čiste donosnosti sredstev (ROA)

$$\frac{\text{presežek prihodkov nad odhodki + dane obresti}}{\text{povprečna sredstva}}$$

ROA (Return On Assets, povrnitev sredstev) kaže, kako uspešno je poslovanje upravljalo s sredstvi. Razmerje pove, koliko presežka prihodkov nad odhodki oziroma presežka odhodkov nad prihodki je organizacija izkazala na evro sredstev. Čim večja je vrednost kazalnika, tem uspešnejša je organizacija. V primeru, ko organizacija izkazuje čisto izgubo, je vrednost kazalnika negativna.

V števcu imamo dinamično opredeljeni kategoriji, ki ju izmerimo za leto dni, v imenovalcu imamo statično opredeljeno kategorijo, ki jo moramo izmeriti s povprečnim stanjem.

Tabela 25: Stopnja čiste donosnosti sredstev

Zavod A	2010	2011
Presežek prihodkov nad odhodki + dane obresti	111.415	122.504
Povprečna sredstva ⁹	8.901.962	8.684.904
Stopnja čiste donosnosti sredstev	1,25	1,41

Zavod B	2010	2011
Presežek prihodkov nad odhodki + dane obresti	978	2.569
Povprečna sredstva	9.071.273	9.230.852
Stopnja čiste donosnosti sredstev	0,03	0,03

Zavod C	2010	2011
Presežek prihodkov nad odhodki + dane obresti	323.996	333.528

⁹ Povprečno stanje sredstev smo izračunali tako, da smo seštevek stanja na dan 1. januarja in 31. decembra za posamezno leto delili z dve.

Povprečna sredstva	11.429.075	11.480.405
Stopnja čiste donosnosti sredstev	2,38	2,91

Vir: poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011

ROA prikazuje donosnost sredstev, ki pa je bila v zavodih dokaj nizka. V zavodu A je bila v letu 2010 1,25, v letu 2011 se je povečala na 1,41. Zavod C je imel nekoliko višjo stopnjo čiste donosnosti sredstev in se je v letih 2010 in 2011 gibala med 2,38 in 2,91. Zavod B ni izkazoval stopnje čiste donosnosti sredstev.

4 PRIMERJAVA JAVNIH ZAVODOV NA PODLAGI OPRAVLJENE ANALIZE Z RAČUNOVODSKIMI KAZALNIKI

Javni zavodi so ustanovljeni za opravljanje vzgojno-izobraževalne dejavnosti, ki se opravlja kot javna služba na področju izobraževanja na podlagi izobraževalnih in študijskih programov, ki jih v izvajanje določi minister pristojen za šolstvo. Zavodi opravljajo javno službo na področju:

- srednješolskega splošnega izobraževanja,
- srednješolskega poklicnega in strokovnega izobraževanja,
- višješolskega izobraževanja,
- dejavnosti knjižnic.

Zavod B opravlja poleg zgoraj naštetih dejavnosti javne službe še dejavnosti dijaških in študentskih domov.

Poleg formalnega srednješolskega in višješolskega izobraževanja zavodi izvajajo tudi druge programe neformalnega izobraževanja. Tabela 26 prikazuje osnovne podatke vseh treh javnih zavodov v letu 2010 in 2011.

Tabela 26: Primerjava osnovnih podatkov javnih zavodov A, B in C

Kategorija	Zavod A		Zavod B		Zavod C	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Število dijakov	685	811	836	782	1010	992
Število študentov	203	223	363	393	578	479
Število zaposlenih	99	107	167	167	148	146
Sredstva	8.824.310	8.545.498	9.437.646	9.024.058	11.463.563	11.497.246
Prihodki javne službe	3.361.523	3.695.414	5.730.200	4.942.743	5.283.723	5.493.546
Prihodki tržne dejavnosti	334.312	546.129	909.661	1.690.920	542.921	520.996
Presežek prihodkov	94.252	121.153	381	378	163.838	151.752

nad odhodki javne službe						
Presežek prihodkov nad odhodki tržne dejavnosti	16.298	234	61	130	157.553	181.692

Vir: Poslovna poročila javnih zavodov A, B in C za leto 2010 in 2011

Kot vidimo iz zgornje tabele, lahko sklepamo, da se zavod A povečuje. V letu 2011 je imel več vpisanih dijakov in študentov kot v letu 2010, s tem se je povečalo število zaposlenih. Povečali so se prihodki iz javne službe in tržne dejavnosti. Zavod B je imel največ zaposlenih in najvišje prihodke iz tržne dejavnosti, medtem ko je imel zavod C največ vpisanih dijakov in študentov.

V nadaljevanju bomo analizirali in primerjali javne zavode še s pomočjo računovodskih kazalnikov, ki smo jih izračunali v predhodnem poglavju.

Javni zavodi kapitala nimajo, zato smo kot dolgove upoštevali stanje vseh postavk na pasivni strani bilance stanja, razen pasivnih časovnih razmejitev, ker v danem trenutku še niso obveznosti. Obveznosti do virov sredstev predstavljajo pasivno stran bilance v celoti. Med dolgove javnih zavodov smo upoštevali tudi obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje, in zato je logično, da je vrednost kazalnika stopnje dolžniškosti financiranja visoka. Stopnja dolžniškosti financiranja je bila najvišja v letu 2010 pri zavodu C 98,51 %, in najmanjša v letu 2011 pri zavodu B 96,21 %.

Dolgoročnih rezervacij in kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev je imel največ zavod B. V letu 2010 je imel 3,03 % in v letu 2011 za 3,84 % dolgoročnih rezervacij in kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev. Zavoda A in C sta v letih 2010 in 2011 izkazovala od 1,30 % do 1,75 % dolgoročnih rezervacij in kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev.

Dolgoročni viri so kvalitetni in vplivajo na večjo varnost poslovanja zavodov. V vseh primerih je bil delež trajnega in dolgoročnega financiranja visok. V zavodu A in C je obsegal od 93,99 % do 94,59 % deleža in v dveh primerjalnih obdobjih ni prišlo do večje razlike. Zavod B je nekoliko odstopal in je imel v letu 2010 88,81 % deleža trajnega in dolgoročnega financiranja, ki se je v letu 2011 povečal na 89,62 %.

Kazalnik stopnje kratkoročnosti financiranja imenujemo tudi stopnja kratkoročne obveznosti. Upošteevamo kratkoročne dolgove skupaj s kratkoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami na pasivni strani bilance stanja. Obveznost do virov sredstev nam predstavlja celotna pasivna stran bilance stanja. Stopnja kratkoročnosti financiranja je bila nizka. V zavodu A in C se je v dveh primerjalnih letih gibala od 5,41 % do 6,01 %. Zavod B je imel v letu 2010 11,19 % kratkoročnih virov financiranja in so se v letu 2011 zmanjšali na 10,38 %, kar zmanjšuje tveganje kratkoročne plačilne nesposobnosti. Ocenjujemo, da zavodi v kratkem ne bodo imeli likvidnostnih težav.

Kazalniki stanja financiranja so usmerjeni v analizo financiranja javnih zavodov. Pomembni so za dolgoročne odločitve o politiki financiranja javnih zavodov. Kapitala javni zavodi nimajo, imajo sredstva prejeta v upravljanje. Kazalnik stopnje

dolžniškosti financiranja prikazuje udeležbo dolgov v celotnih obveznostih do virov sredstev. Za gospodarstvo je priporočljiva vrednost 50 %, kar pomeni, da naj bi bilo podjetje financirano tako iz lastnega kapitala kot tujih virov financiranja. Ker javni zavodi nimajo kapitala, imajo le sredstva prejeta v upravljanje, ki jih izkazujejo med dolgovi, ne moremo pričakovati priporočljive vrednosti. Največ lastnih virov, dolgoročnih rezervacij in kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev je imel zavod B. Zavod A je imel največ dolgoročnih virov financiranja, zavod B pa kratkoročnih virov financiranja.

Kazalnik stopnje osnovnosti investiranja prikazuje udeležbo neodpisane vrednosti osnovnih sredstev v sredstvih. Kot osnovna sredstva vzamemo vsa neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva. Neodpisana vrednost osnovnih sredstev je razlika med nabavno vrednostjo in popravkom vrednosti osnovnih sredstev. V imenovalcu so upoštevana vsa sredstva. Delež osnovnih sredstev med vsemi sredstvi je imel največ zavod A v letu 2010 92,01 %, v letu 2010 se je zvišal na 92,13 %. Ob enaki stopnji amortizacije za vse zavode lahko sklepamo, da ima zavod A največ novih osnovnih sredstev. Zavod B je imel v letu 2010 86,15 % neodpisanih osnovnih sredstev in se je delež osnovnih sredstev v naslednjem letu povečal na 86,42 %. Delež osnovnih sredstev med vsemi sredstvi se je v zavodu A in v zavodu B povečal, kar pomeni, da zavoda A in B obnavljata osnovna sredstva. Zavod C je imel v letu 2010 87,16 % osnovnih sredstev med vsemi sredstvi in se je v naslednjem letu ta delež znižal na 84,05 %. Vrednost stopnje osnovnosti investiranja je odvisna od dejavnosti, ki jo organizacije opravljajo. Javni zavodi so proračunski uporabniki, ki so financirani po dvanajstih. Prejeta sredstva porabijo za plače, druge stroške dela, prispevke, stroške materiala in storitev, zato nimajo visokih vrednosti med kratkoročnimi sredstvi. Med osnovnimi sredstvi izkazujejo objekte in drugo opremo, ki so jo dobili od ustanovitelja in jo imajo v upravljanju, zato lahko pričakujemo visoko vrednost tega kazalnika.

Stopnja obratnosti investiranja je v zavodih nizka in prikazuje delež obratnih sredstev med vsemi sredstvi. Kot smo že omenili, so javni zavodi proračunski uporabniki, ki pridobivajo sredstva za opravljanje javne službe mesečno. Nekaj sredstev javni zavodi pridobijo s prodajo blaga in storitev na trgu. V bilanci stanja ne izkazujejo visokih zalog, imajo jih v manjših količinah. Obratna sredstva imajo v bilanci stanja nizko vrednost, zato tudi kazalnik izkazuje nizko vrednost. Največ obratnih sredstev je imel zavod B v letu 2010 13,85 %, v letu 2011 se je ta delež znižal na 13,58 %. Zavoda A in C izkazujeta med 5,97 % in 7,86 % obratnih sredstev med vsemi sredstvi.

Kratkoročne finančne naložbe so del finančnih instrumentov javnih zavodov in so privarčevana finančna sredstva, ki jih imajo javni zavodi, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, povečevali svoje finančne prihodke. Javni zavodi, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija in velik del sredstev za svoje delovanje prejemajo iz državnega proračuna ali imajo z zakonom zagotovljeno financiranje, lahko nalagajo svoja prosta denarna sredstva le v državne vrednostne papirje, depozite pri bankah in kratkoročne vrednostne papirje bank ter posojila Slovenski izvozni družbi, družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije, d.d., po predhodnem soglasju Ministrstva za finance. Smisel finančnih naložb v javnih zavodih je v tem, da javni zavodi privarčujejo lastna sredstva, ki jih nato investirajo v posodobitev ali nakup novih osnovnih sredstev. Finančne naložbe v letu 2011 ima zavod C, zavod A jih je porabil, zavod B pa nima finančnih naložb.

Vrednost dolgoročnih finančnih naložb je bila v zavodih minimalna, zato je kazalnik po vsebini in rezultatu podoben kazalniku deleža osnovnih sredstev v vseh sredstvih.

Zavod A je imel v letu 2010 92,02 % dolgoročnih in 7,98 % kratkoročnih sredstev, v letu 2011 pa je imel 92,14 % dolgoročnih in 7,86 % kratkoročnih sredstev. Zavod B ni imel dolgoročnih, niti kratkoročnih finančnih naložb, zato je kazalnik enak kazalniku obratnosti investiranja. V letu 2010 izkazuje 86,15 % dolgoročnih in 13,85 % kratkoročnih sredstev. Zavod C je imel v letu 2010 87,16 % dolgoročnih in 12,84 % kratkoročnih sredstev. V letu 2011 se je delež dolgoročnih sredstev znižal na 84,05 %, kratkoročna sredstva pa so se zvišala na 15,95 %. Izračunana vrednost kazalnika kaže, da imajo zavodi več dolgoročnih sredstev kot kratkoročnih sredstev, kar izraža varno finančno poslovanje.

Javni zavodi obračunavajo amortizacijo glede na amortizacijske stopnje, ki so določene v Pravilniku o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev. Kazalnik nam pove, v kolikšnem odstotku so sredstva že odpisana. Za natančnejšo analizo ta kazalnik računamo za vsako vrsto osnovnih sredstev posebej (zgradbe, stroji, oprema ...) oziroma celo posamezna osnovna sredstva znotraj vrste. Stopnja odpisanosti osnovnih sredstev se giblje med 21,51 % v zavodu A in 47,37 % v zavodu B, kar pomeni, da je manj kot polovica osnovnih sredstev amortizirana. Kazalnik nam pove, da javni zavodi investirajo v nova osnovna sredstva.

Kazalniki stanja investiranja prikazujejo strukturo sredstev javnih zavodov oziroma deleže posamezne vrste sredstev v vseh sredstvih. Pomembni so predvsem za vodstvo, ki se na podlagi njihove vrednosti odloča o prihodnjih investicijah in analizira pretekle investicije. Vrednosti teh kazalnikov je težko opredeliti, saj so njihove vrednosti različne za različne dejavnosti. Iz kazalnika stopnje osnovnosti investiranja razberemo, da je imel zavod A največ novih osnovnih sredstev, kar nam potrjuje tudi kazalnik odpisanosti osnovnih sredstev, ki je pri zavodu A najnižji. Največ obratnih sredstev med vsemi sredstvi je imel zavod B. Za kazalnik obratnosti investiranja je značilno, da je višji v storitveni in trgovski dejavnosti. Iz izkaza prihodkov in odhodkov za zavod B vidimo, da ima med zavodi največ prihodkov od prodaje proizvodov in storitev na trgu, zato ima tudi kazalnik višji. Največ privarčevanih finančnih sredstev ima zavod C. Zavod A je imel največ dolgoročnih sredstev med vsemi sredstvi, zavod C pa je imel največ kratkoročnih sredstev med vsemi sredstvi.

S koeficientom dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev ugotavljamo dolgoročno pokritost dolgoročnih sredstev. Izračunani koeficient je bil v zavodih od 1,03 do 1,12, kar pomeni, da so dolgoročna sredstva v celoti financirana z dolgoročnimi dolgovi in dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami. Pričakujemo lahko, da javni zavodi ne bodo imeli težav z likvidnostjo.

Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti (hitri koeficient) kaže 100 % pokritost obveznosti z denarnimi sredstvi le za zavod C v letu 2010, ostali zavodi ne kažejo plačilne sposobnosti, saj je koeficient manjši od ena. Javni zavodi s hitro unovčljivimi sredstvi niso sposobni poravnati vseh svojih kratkoročnih

obveznosti. Vendar kazalnik kaže trenutno razmerje na določen dan, zato je za presojo plačilne sposobnosti potrebno te kazalnike spremljati dnevno. Zavodi morajo biti pozorni na ročnost terjatev in dolgov ter skrbeti za njuno čim večjo usklajenost.

Pospešeni koeficient nam pove, koliko kratkoročnih sredstev lahko pokrijemo z likvidnimi sredstvi. Zavod A je lahko vse kratkoročne obveznosti plačal z likvidnimi sredstvi in pričakovanimi prilivi kratkoročnih terjatev, čeprav se je vrednost kazalnika iz leta 2010 v primerjavi z letom 2011 znižala. Zavodu B in zavodu C se je vrednost kazalnika v letu 2011 povečala, kar pomeni, da sta imela več likvidnih sredstev kot leto prej. Zavod B izkazuje koeficient manjši od 1 in je lahko imel težave s kratkoročno plačilno sposobnostjo, vendar se je vrednost koeficienta v naslednjem letu povečala. Tudi kazalnik kratkoročnega koeficienta za zavod B kaže, da zavod ne bi smel imeti težav z likvidnostjo. Pospešeni koeficient zavoda C kaže na previsoko vrednost koeficienta, saj je imel zavod v likvidnih sredstvih in terjatvah vezanih več sredstev, kot jih je potreboval za poravnavo zapadlih kratkoročnih obveznosti.

Kratkoročni koeficient je pokazatelj kratkoročnega finančnega položaja zavodov in je bil za zavod A in B ugoden, medtem ko je zavod C izkazoval previsoko vrednost kratkoročnega koeficienta. Za upnike je dobro, da je vrednost kazalnika tako visoka, kar pomeni, da je zavod sposoben sproti odplačevati svoje obveznosti, vendar pa za zavod previsok koeficient ni najbolj ekonomičen.

Koeficient komercialnega terjatveno-obveznostnega razmerja opozarja na pokritost obveznosti do dobaviteljev s terjatvami do kupcev. Pri tem kazalniku imamo v števcu kratkoročne terjatve do kupcev in v imenovalcu kratkoročne obveznosti do dobaviteljev. Zavod A je izkazoval v letu 2010 več obveznosti do dobaviteljev. V letu 2011 je imel zavod A več terjatev do kupcev, kar pomeni, da so kupci poravnali svoje obveznosti zavodu A v roku, daljšem od tistega, v katerem je zavod A poravnal svoje obveznosti dobaviteljem. Zavod B je imel v letih 2010 in 2011 vrednost koeficienta manjšo od 1, kar pomeni, da je imel več obveznosti kot terjatev. Glede na to, da so ostali kazalniki kazali na plačilno sposobnost zavoda B, nam vrednost kazalnika pod 1 ne sme povzročiti nezaupanja v plačilno sposobnost zavoda B. Zavod C je izkazoval v letu 2010 več terjatev do kupcev, v naslednjem letu pa več obveznosti do dobaviteljev.

Vrednost koeficienta kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja kaže, da se je pokritost kratkoročnih obveznosti s kratkoročnimi terjatvami v zavodu C v letu 2011 povečala, medtem ko se je v zavodu A v letu 2011 zmanjšala. V obeh letih je vrednost koeficienta večja od 1, kar pomeni, da je imel zavod manj obveznosti kot terjatev in je bil neto upnik. Vrednost koeficienta zavoda B je bil v obeh letih manjši od 1, kar pomeni, da je imel zavod manj terjatev kot obveznosti. Z vidika finančnega položaja zavoda lahko torej ugotovimo, da je bil zavod B neto dolžnik.

S kazalniki vodoravnega finančnega ustroja presojamo kvaliteto financiranja – pokritost posameznih sredstev z ustreznimi viri financiranja. Najvišjo vrednost koeficienta dolgoročne pokritosti z dolgoročnimi sredstvi je izkazoval zavod C. Ugotavljamo, da je bil zavod C najboljši tudi pri kazalnikih kratkoročnih obveznostih. Tako pri koeficientu neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti, koeficientu pospešene pokritosti kratkoročne obveznosti in koeficientu kratkoročne pokritosti

kratkoročnih obveznosti je izkazoval višjo vrednost kazalnika od preostalih dveh zavodov.

Koeficient obračanja obratnih sredstev kaže, da so se obratna sredstva v obeh letih pri vseh treh zavodih obrnila več kot enkrat na leto. Največkrat so se obratna sredstva obrnila pri zavodu C, v letu 2010 7,78-krat oziroma v povprečju na 47 dni, leto kasneje se je število dni vezave povečalo na povprečje 51 dni. Najmanjkrat so se obratna sredstva obrnila v zavodu B. V letu 2010 so se obrnila 4,62-krat oziroma v povprečju na 79 dni. Naslednje leto so se dnevi vezave skrajšali na povprečje 73 dni.

Osnovna sredstva bi se v zavodu A obrnila v 16 letih, v letu 2011 pa v 14 letih. V zavodu B bi se osnovna sredstva obrnila v 33 letih, v zavodu C pa v 20 letih. Iz izračunanih kazalnikov lahko sklepamo, da je imel zavod A najmanj osnovnih sredstev že amortiziranih. Največ amortiziranih osnovnih sredstev je imel zavod B.

Iz poslovnega poročila javnih zavodov je razvidno, da se zaloge vrednotijo po FIFO metodi. Koeficient obračanja zalog materiala kaže, da so se v zavodu A v letu 2010 obrnile v 14 dneh, leto kasneje pa v 13 dneh. V zavodu B so se zaloge v letu 2010 obrnile v 20 dneh, v letu 2011 pa v 18 dneh. Zavod C je izkazoval zaloge v manjših količinah, zato je bil temu primeren tudi kazalnik.

Koeficient obračanja terjatev do kupcev je v zavodu A znašal v letu 2010 8,79, kar pomeni, da je trajalo v povprečju 42 dni, da je zavod prejel plačilo, obveznost do dobaviteljev pa je poravnal v povprečju v 36 dneh. V naslednjem letu se je čas unovčenja skrajšal na 39 dni, svojo obveznost v pa je poravnal v 32 dneh. Slednje za zavod ni ugodno, saj naj bi bili dnevi vezave terjatev do kupcev in obveznosti do dobaviteljev izenačeni. Zavod B je v letu 2010 potreboval 41 dni, da je prejel plačilo, obveznosti do dobaviteljev pa je plačal v 46 dneh. Leto kasneje se je čas unovčenja skrajšal na 37 dni, obveznosti pa je poravnal v 40 dneh. Primerjava dni vezave terjatev do kupcev kaže, da je zavod v obeh letih prej prejel plačilo od kupcev, kot pa je sam poravnal svoje obveznosti. V zavodu C so bila poplačila dobaviteljem izravnana s plačili kupcev, kar je bilo za zavod ugodno. Glede na to, da imajo javni zavodi v povprečju 30-dnevne plačilne roke za poravnavo svojih obveznosti, sklepamo, da sta zavoda A in C sproti poravnala svoje obveznosti, medtem ko je zavod B zamujal s plačili svojih obveznosti. Zavodi dajejo v povprečju od 0 do 30-dnevne plačilne roke kupcem. Iz dobljenih rezultatov opazimo, da so kupci poravnali svojo obveznost z mesečno zamudo, kar za zavode ni bilo ugodno.

Kazalniki obračanja pokažejo, kako učinkovito javni zavodi upravljajo s svojimi sredstvi v času enoletnega poslovanja. Vezava obračanja obratnih sredstev je bila najvišja v zavodu C. Tudi zaloge materiala so se pri zavodu C najhitreje spremenile v drugo obliko obratnih sredstev - terjatev do kupcev. Koeficient obračanja terjatev do kupcev je bil v zavodu C najvišji in primerljiv s koeficientom obračanja obveznosti do dobaviteljev. Zavod A je svoje obveznosti poplačal prej kot zavod B, vendar pa je plačilo od kupcev dobil kasneje kot zavod B. V zavodu C so se vsa sredstva (obratna sredstva, zaloge materiala, terjatve do kupcev in obveznosti do dobaviteljev) obrnila najhitreje.

Poslovni izid javnega zavoda naj bi bil v delu, ko gre za opravljanje dejavnosti javne službe, pozitiven, vendar blizu nič. Če je poslovni izid negativen, se na daljši rok

posledice odrazijo v krčenju obsega redne dejavnosti, zniževanju kakovosti in zmanjševanju zmogljivosti. Po drugi strani pa tudi visoko pozitiven poslovni izid opozarja na nepravilnosti v sistemu financiranja. V javnem zavodu celo presežek prihodkov iz tržne dejavnosti ni nujno dober, saj je zelo mogoče, da ga javni zavod dosega v škodo izvajanja dejavnosti javne službe, bodisi tako, da stroške, ki bi jih morala pokriti tržna dejavnost, prevali na dejavnost redne službe ali pa glede na svoje zmogljivosti opravi preveč dodatnih storitev za trg (Zver, 2003, str. 21).

Izračuni kažejo, da zavodi poslujejo gospodarno, saj so vsi koeficienti večji od 1, kar pomeni, da zavodi poslujejo pozitivno. Iz koeficienta gospodarnosti poslovanja vidimo, da je zavodu A in C osnovna dejavnost prinašala presežek prihodkov, medtem ko je imel zavod B izravnane prihodke z odhodki.

Kazalnik celotne gospodarnosti poslovanja kaže na odmik prihodkov in odhodkov kot celote, upoštevajoč vse vplive nanj. Rezultati izračuna kazalnika gospodarnosti poslovanja so se vrednostno ponovili. Vsi koeficienti so večji od 1, kar pomeni, da so zavodi v obeh letih poslovali pozitivno, le da so se celotni prihodki pri zavodu C v letu 2011 nekoliko povečali.

Kazalnik delovne stroškovnosti prihodkov od poslovanja nam kaže, koliko znašajo stroški dela v poslovnih prihodkih. Najnižji delež poslovnih prihodkov, ki odpade na stroške dela, je izkazoval zavod B. V letu 2010 je imel 60,23 %, v letu 2011 pa so se stroški dela povečali na 62,00 % zaradi povečanega števila zaposlenih, prihodki pa se niso povečali. Zavod A je imel v letu 2010 64,62 %, v naslednjem letu so se stroški dela znižali na 63,11 %. V zavodu A so se v letu 2011 prihodki povečali bolj kot število zaposlenih, zato je vrednost kazalnika nižja. Podobno je bilo tudi v zavodu C. V letu 2011 so se povečali tako prihodki kot število zaposlenih.

ROA prikazuje donosnost sredstev, ki pa je bil v zavodih dokaj nizek. V zavodu A je bil med 1,25 % v letu 2010 in se je v naslednjem letu povečal na 1,41 %. Zavod C je izkazoval nekoliko višjo stopnjo čiste donosnosti sredstev in se je gibal med 2,38 % v letu 2010 in 2,91 % v letu 2011, medtem ko zavod B ni izkazoval stopnje čiste donosnosti sredstev.

Kazalniki gospodarnosti pojasnjujejo, kako gospodarno so javni zavodi poslovali v času enoletnega poslovanja. Koeficient gospodarnosti poslovanja in koeficient celotne gospodarnosti poslovanja je bil najvišji v zavodu C. Pri kazalniku delovne stroškovnosti prihodkov od poslovanja so dobre čim nižje vrednosti, ki jo je dosegel zavod B. Zavod C izkazuje tudi najvišjo donosnost sredstev. V letu 2010 je zavod C ustvaril na 100 enot 2,38 € čistih prihodkov, v letu 2011 jih je povečal na 2,91 €.

5 ZAKLJUČEK

Javni zavodi so ustanovljeni za opravljanje javnih služb v dejavnostih vzgoje in izobraževanja. Ustanovila jih je Vlada Republike Slovenije z ustanovitvenim aktom. Cilj opravljanja dejavnosti javnih zavodov ni pridobivanje dobička, ampak z danimi, omejenimi sredstvi doseči maksimalne koristi in zadovoljstvo uporabnikov storitev

javne službe. Javnim zavodom pa je dovoljeno izvajanje tudi tržne dejavnosti, saj 48. člen Zakona o zavodih pravi, da lahko javni zavodi pridobivajo sredstva za delo tudi s prodajo blaga in storitev na trgu.

V diplomskem delu smo s pomočjo računovodskih kazalnikov analizirali poslovanje treh javnih zavodov za obdobje 2010 in 2011. Ugotovili smo, da javni zavodi nimajo kapitala, imajo pa sredstva prejeta v upravljanje, ki jih izkazujejo med dolgovi, zato imajo malo lastnih virov.

Zavod A je imel največji delež trajnega in dolgoročnega financiranja v obveznostih do virov sredstev, ki so kvalitetni viri in vplivajo na varnost poslovanja. Zato je izkazoval tudi najnižjo vrednost stopnje kratkoročnosti financiranja, ki je praviloma nekvalitetni vir financiranja. Ima največ novih osnovnih sredstev, kar smo potrdili s kazalnikom stopnje odpisanosti osnovnih sredstev, ki je bila pri zavodu A najnižja. S kazalniki vodoravnega finančnega ustroja, kjer presojujemo pokritost posameznih sredstev z ustreznimi viri financiranja, smo ugotovili, da zavod A ne bi smel imeti težav z likvidnostjo. Zavod A je v letu 2011 ustvaril 1,41 € čistega prihodka na 100 enot.

Za zavod B smo ugotovili, da je imel največ lastnih virov financiranja. Imel je tudi največ dolgoročnih rezervacij in kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev. Zavod B je imel najvišji kazalnik stopnje obratnosti investiranja. Za ta kazalnik je značilno, da je višji v storitvenih in trgovskih dejavnostih. Iz poslovnega poročila javnega zavoda B smo razbrali, da je imel največ prihodkov od prodaje blaga in storitev na trgu in zato je logično, da je vrednost kazalnika višja od preostalih zavodov. Osnovnih sredstev med zavodi je imel največ zavod B, vendar pa ima tudi najvišji delež odpisanih osnovnih sredstev. Ob predpisani amortizacijski stopnji, ki je za vse zavode enaka, lahko ugotovimo, da je imel zavod B nekoliko starejša osnovna sredstva, kot jih imata zavoda A in C. Zavod B je imel najnižje vrednosti pri kazalnikih vodoravnega finančnega ustroja, kjer presojujemo pokritost posameznih sredstev z ustreznimi viri financiranja. Vrednosti večje od ena je imel le pri koeficientu dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in kratkoročnem koeficientu, zato lahko sklepamo, da je zavod imel težave s kratkoročno likvidnostjo. Zavod B je imel najnižji delež poslovnih prihodkov, ki odpade na stroške dela, kar pomeni, da je ustvaril več prihodkov od poslovanja, kot jih je porabil za stroške dela. S kazalniki gospodarnosti smo ugotovili, da zavod posluje pozitivno, vendar pa ne ustvarja presežka prihodkov.

Zavod C je imel najvišji kazalnik stopnje finančnosti investiranja, kar pomeni, da je imel največ privarčevanih finančnih sredstev med zavodi. Prav tako zavod C izkazuje najvišje vrednosti pri kazalnikih vodoravnega finančnega ustroja, kjer presojujemo kvaliteto financiranja. Zavod je bil sposoben pokriti vse kratkoročne obveznosti in je bil v danem trenutku plačilno sposoben pokriti svoje obveznosti. Najvišje vrednosti je zavod C dosegal tudi pri kazalnikih obračanja, ki pokažejo, kako učinkovito zavod upravlja s svojimi sredstvi. V zavodu C so se obratna sredstva, zaloge materiala, terjatve do kupcev in obveznosti do dobaviteljev obračala najhitreje. Za zavod C smo izračunali tudi najvišje vrednosti kazalnika gospodarnosti in donosnosti. Zavod C je imel v letu 2011 276.081 € presežka poslovnih prihodkov in 333.444 € presežka vseh prihodkov in je ustvaril 2,91 € čistega prihodka na 100 enot.

Na podlagi vseh izračunanih računovodskih kazalnikov smo ugotovili, da javni zavodi sledijo svojemu cilju, ki ni pridobivanje dobička, ampak z danimi, omejenimi sredstvi doseganje maksimalne koristi in zadovoljstvo uporabnikov storitev javne službe. Zato med primerjanimi javnimi zavodi ne prihaja do velikih razlik.

LITERATURA IN VIRI

- Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, Letna poročila. (dostop 23. 5. 2012)
http://www.ajpes.si/Letna_porocila/Pravne_osebe_javnega_prava/Javna_objava?id=116
- Janc, M., (2009). Ureditev knjigovodstva pravnih oseb javnega prava. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
- Korpič Horvat, E., (2009). Razmejitev med dejavnostjo javne službe in drugimi dejavnostmi. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
- Mayr, B., (2003). Uvod v računovodsko poročanje in proučevanje. (dostop 31. 10. 2012)
<http://www.vsr.si/clanki/UVOD20V20RACUNOVODSKO20POROCANJE20IN20PROUCEVANJE.pdf>
- Mayr, B., (2007). Uvod v računovodstvo. Ljubljana: Visoka šola za računovodstvo.
- Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna. Uradni list RS, št. 12/2001, 10/2006, 8/2007, 102/2010.
- Pravilnik o določitvi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov. Uradni list RS, št. 46/2003.
- Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava. Uradni list RS, št. 54/2002, 117/2002, 58/2003, 134/2003, 34/2004, 75/2004, 117/2004, 141/2004, 117/2005, 138/2006, 120/2007, 124/2008, 112/2009.
- Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu. Uradni list RS, št. 117/2002, 134/2003.
- Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev. Uradni list RS, št. 45/2005, 138/2006, 120/2007, 48/2009, 112/2009, 58/2010.
- Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb. Uradni list RS, št. 134/2003, 34/2004, 13/2005, 138/2006, 120/2007, 112/2009, 58/2010.
- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava. Uradni list RS, št. 115/2002, 21/2003, 134/2003, 126/2004, 120/2007, 124/2008, 58/2010, 60/2010, 104/2010, 104/2011.
- Računovodstvo oseb javnega prava. (dostop 31. 10. 2012)
http://www.muchvs.si/files/Gradiva/RJP%20-%20gradivo%20_2_.pdf
- Slovenski računovodski standardi. Uradni list RS, št. 107/2001, 13/2003, 43/2004, 83/2004, 28/2005, 89/2005, 9/2006, 119/2008.
- Šisernik, A., Podbevšek, A., Masnikosa, C., Bohte, D., Branilovič, D., Gorjup, M., Rakar, K., Žnidar, S., Adamič, K., (2012). Praktični vodič po računovodstvu za negospodarstvo. Založba Verlag Dashofer.
- Štefe, E., (2011/2012). Analiza bilanc in revizija. Interno gradivo za višjo strokovno šolo. B&B Kranj.
- Turk, I., Kavčič, S., Koželj, S., Kokotec–Novak, M., (1996). Finančno računovodstvo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta v Ljubljani.
- Zakon o javnih financah. Uradni list RS, št. 79/99, 124/2000, 79/2001, 30/2002, 109/2008, 49/2009, 107/2010, 11/2011.
- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Uradni list RS, št. 12/1996, 23/1996.
- Zakon o računovodstvu. Uradni list RS, št. 23/99.
- Zakon o zavodih. Uradni list RS, št. 12/91, 8/96.

- Zver, E., (2003). Poslovanje in finančni viri javnih zavodov v letih 2001 in 2002. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

KAZALO SLIK

Slika 1: Mesto kazalnikov financiranja v bilanci stanja	8
Slika 2: Mesto kazalnikov investiranja v bilanci stanja	12
Slika 3: Mesto kazalnikov vodoravnega finančnega ustroja v bilanci stanja	18
Slika 4: Mesto koeficientov obračanja v računovodskih poročilih	25

KAZALO TABEL

Tabela 1: Stopnja dolžniškosti financiranja	9
Tabela 2: Stopnja razmejenosti financiranja	10
Tabela 3: Stopnja dolgoročnosti financiranja	10
Tabela 4: Stopnja kratkoročnosti financiranja	11
Tabela 5: Stopnja osnovnosti investiranja	13
Tabela 6: Stopnja obratnosti investiranja	14
Tabela 7: Stopnja finančnosti investiranja	15
Tabela 8: Stopnja dolgoročnosti investiranja	15
Tabela 9: Stopnja kratkoročnosti investiranja	16
Tabela 10: Stopnja odpisanosti osnovnih sredstev	17
Tabela 11: Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev	19
Tabela 12: Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev	20
Tabela 13: Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti (pospešeni koeficient)	21
Tabela 14: Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti (kratkoročni koeficient)	22
Tabela 15: Koeficient komercialno terjatveno-obveznostno razmerje	23
Tabela 16: Koeficient kratkoročno terjatveno-obveznostno razmerje	23
Tabela 17: Koeficient obračanja obratnih sredstev	25
Tabela 18: Koeficient obračanja osnovnih sredstev	26
Tabela 19: Koeficient obračanja zalog materiala	27
Tabela 20: Koeficient obračanja terjatev do kupcev	28
Tabela 21: Koeficient obračanja obveznosti do dobaviteljev	29
Tabela 22: Koeficient gospodarnosti poslovanja	30
Tabela 23: Koeficient celotne gospodarnosti poslovanja	31
Tabela 24: Koeficient delovne stroškovnosti prihodkov od poslovanja	32
Tabela 25: Stopnja čiste donosnosti sredstev	33
Tabela 26: Primerjava osnovnih podatkov javnih zavodov A, B in C	34

KRATICE IN AKRONIMI

AČR: Aktivne časovne razmejitve

AJPES: Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve

PČR: Pasivne časovne razmejitve

ROA: Koeficient čiste donosnosti sredstev

RS: Republika Slovenije